naš tednik

Letnik XXVII — Štev. 15 10. aprila 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Pravda korigira stališče Moskve

Vsa vplivna množična občila Sovjetske zveze, tako oficialna sovjetska tiskovna agencija TASS kot tudi dnevnika „Pravda“ in „Izvestija“, so objavila novoformulirana stališča o deležu Jugoslavije pri osvoboditvi izpod fašizma in do politike Jugoslavije. Ob priliki obiska jugoslovanskega ministrskega predsednika Bijediča v Moskvi dobi takšna korektura stališča Sovjetske partije še poseben pomen. — Bijedič se je sprva pogovarjal z ministrskim predsednikom Kosiginom. Opazovalci ne izključujejo pogovor z Brežnjevom.

Gospodarstvo: bo kriza šele prišla? str. 2

Slovenske oddaje v televiziji z regionalizacijo? str. 2

Škocijan: proračun brez vsakega težišča str. 4

Poročilo s slikami o neurjih na Koroškem str. 8

UVODNIK

Ne pozabimo!

So v narodnem življenju dogodki, ki niso zapisani samo v knjigah, marveč zapisani tudi na njegovem telesu.

Srbski narod je doživel v zgodovini svoj največji poraz na Vidov dan leta 1369 na Kosovem polju in to ponižanje je bilo tudi korak v nov čas.

Ruski narod je v drugi svetovni vojni v bitki pri Stalingradu našel novih moči za dokončno zmago.

Podoben dogodek v zgodovini koroških Slovencev je prav gotovo april 1942. Posredno je ta poskus napovedal že glavar Lemisch leta 1920. Ta glavarjeva napoved leta 1920 le ni kazala zaželenega uspeha. Treba je bilo stopiti na pot nasilja in tako germanizirati slovensko zemljo.

Z napadom na Jugoslavijo 6. aprila 1941 so začeli v krogu Heimatbunda pripravljati načrte za izseljevanje koroških Slovencev. Zelo značilen za razmere v deželi je izgon slovenskih duhovnikov, ki se je pričel že 1938 in končal 1941, saj je moralo od 88 duhovnikov zapustiti svoja službena mesta 68.

Ko se je pa leta 1942 začelo nasilno izseljevanje slovenskih družin, so bili med prvimi slovenski prosvetaši in gospodarstveniki. Družine niso bile samo oropane vsega imetja, svojih domačij, še v tujini so jih trgali narazen. Del družine je moral v koncentracijska taborišča, del celo na fronto za nemške interese, kjer so pustili naši najboljši svoje življenje.

Ob tem nepopisnem trpljenju je bilo treba ogromno vere v zmago pravice in tudi zaupanja v lastno izročilo. Videli smo rojake v taboriščih, ki so v skupni molitvi in pesmi utrjevali upanje na zlom nemškega nasilja, ki se je izvajalo v vsej Evropi in tudi preko Evrope.

Z neupognjeno hrbtenico smo se vrnili po vseh ovirah na svoje domove in zaorali nove brazde na lastni zemlji, ki je zopet rodila, novo brazdo smo zaorali v kulturnem in političnem življenju. Iz te slovenske zemlje poganja iz stare korenine novo življenje, če tudi sami storimo svojo dolžnost, da ne pustimo komurkoli, da nam poseka korenine, katere segajo globoko v našo zemljo.

Ko se s ponosom spominjamo svojega doprinosa k porazu tretjega rajha, se moramo jasno zavedati, da duh hitlerizma še živi v koroški deželi.

Nosilci tega duha se zbirajo tudi danes v nemško nacionalnih društvih in strankah; dokazali so oktobra 1972, da nas Slovence hočejo zbrisati s koroške dežele, kakor so porušili dvojezične table. Kakor smo izseljenci in brezdomci verovali v zmago pravice in pričakovali poraz nasilnega in krutega nacizma, tako je tudi danes naša odločna pripravljenost, da branimo, kar je našega, da branimo svojo zemljo, da branimo svoje kulturne vrednote.

Danes je to naše delo dosti lažje, ker živimo na svoji zemlji, ker so naše pravice zapisane v mednarodnem dokumentu, ker ve za naše pravice veliki svet. Pač pa se moramo za svoje lastne pravice boriti sami danes, jutri in vse dni.

Ko se spominjamo aprilskih dogodkov leta 1942, se klanjamo z veliko hvaležnostjo slovenskim žrtvam, ki so bile obglavljene na Dunaju in drugod, žrtvam, ki so v oboroženi borbi proti nacizmu zgubile življenje.

Spominska svečanost 13. aprila v Škocijanu velja njim vsem in je nam opomin, da se ogromnih žrtev ne spominjamo samo v besedah, marveč v dejanjih in je poseben opomin slovenskim izobražencem, da ne prodajajo svojih duš za nobeno ceno.

Libuče: hiše zavednih Slovencev pomazane z nacističnimi parolami

„Tod den Slowener“ je bil napis, ki so ga neznani storilci v noči od ponedeljka na torek napisali na novopopleskani zid Linhardove hiše v Zgornjih Libučah, občina Pliberk. Pa tudi na eno od sosednjih hiš, ki je last upokojenke Uršule Obertausch, so neznani napisali parole.

Franc Linhard velja kot zaveden Slovenec in je postal v času druge svetovne vojne žrtev nacizma — moral je v koncentracijsko taborišče, prav tako kot tudi Uršula Obertautsch. Pred kratkim šele je Franc Linhard pustil prepleskati zid svoje hiše. „Ravno za tridesetletnico osvoboditve izpod nacizma so mi to napravili. So pač nahujskani elementi, katerim je nekdo to delo naročil,“ je dejal reporterju „nt“.

Žandarmerija o kakšnih storilcih še nič ne ve, očitno tudi ni obvestila druge časopise o tej mazaški akciji. Storilci so pri svojem delu uporabljali močnejšo kredo temnomodre barve.

„Ne bom prepleskal ponovno zid svoje hiše,“ je dejal Franc Linhard, „naj vidijo tudi drugi to nekulturnost.“

„Tod den Slowener“ se glasi napis, očitno storilci, ki se prizadevajo biti čim bolj nemški, niti prav nemško ne znajo. Ravno ob bližajoči se tridesetletnici osvoboditve se kažejo vedno bolj rjavi oblaki na nebu. In zdaj spet „Tod den Slowener“?

Neokusno obujanje nacistične preteklosti

Ponovno se pojavljajo na Koroškem znaki neonacizma: „pod roko“, pa tudi javno, se prodajajo kolajne, ki nosijo na eni strani podobo Hitlerja, na drugi pa nacistično geslo „Ein Volk, ein Reich, ein Führer“ (glej sliko). Kolajne so nemškega ali švicarskega izvora ter so v velikem številu prišle v Avstrijo in še posebej na Koroško. Na Koroškem se razdeljujejo po gostilnah ter najdejo mnogo „ljubiteljev“. Pa tudi v nekaterih celovških trgovinah se nacistične kolajne prodajajo — pod mizo. Kolajna, ki jo vidite na tej sliki, krasi neki koroški jopič (Kärntneranzug). Nosilec hitlerjeve medalje in kärntneranzuga, ki ga je uspelo fotografirati reporterju „nt“, je to medaljo dobil v neki gostilni v Krivi Vrbi. V isti Krivi Vrbi, kjer je lansko jesen koroška oblast mirno gledala, ko je tam zborovala „Kameradschaft IV“ zloglasne Waffen-SS.

Tudi tokrat od oblasti še ni bilo slišati, da bi kaj ukrenila proti takim pojavom neonacizma. Vzbujanje spominov na tretji rajh ravno v času tridesetletnice osvoboditve izpod nacističnega jarma dobiva v zadnjih tednih in mesecih izrazito nevarno podobo: časopisi namreč vedno le pišejo (v sklopu takoimenovane „nostalgije“) o „vkorakanju Rusov“ na Dunaju. Tako zaenkrat dunajski časopisi delajo izrazito enostransko podobo tega časa. V kratkem bodo sledili še koroški časopisi. Kaže, kot da bi hoteli le prikazati „grozodejstva“ aliiranih osvoboditeljev, tako, kot da bi osvodilne sile bile tiste, ki so napravile vsa vojna grozodejstva. Tendenca, da se piše samo o nasilnih dejanjih, ki so jih menda zagrešile zavezniške sile, medtem ko o vseh nacističnih in fašističnih grozodejstvih noben časopis ne črhne besede, vzbuja neposredni vtis, kot da v času tretjega rajha „ni bilo tako hudo“.

Mladina je na ta način le enostransko informirana. Temu valu „nostalgije“ očitno nihče ni kos, da bi mu napravil konec. Kajti že več let sem zelo dobro uspevajo ponatisi nacističnih časopisov, kot so to „Völkischer Beobachter“ in drugi. Avstrijske oblasti ne ukrepajo. Na ta način se skuša dobo „tisočletnega rajha“ postaviti kot nekaj čisto človeškega, in veliko ljudi se na te čase „rado spominja“. Toda noben časopis se ni spominjal tistih grozodejstev, ki so se vršila pod zastavo nacizma.

Tito proti zavijanju zgodovine

Zelo pomemben govor je imel predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz-Tito v makedonskem mestu Skoplje. Zavzel je ostro stališče napram tistim, ki hočejo korigirati pomen narodnoosvobodilne borbe in deleža Jugoslavije za osvoboditev. Med drugim je Tito dejal:

„Danes, trideset let po zmagi nad fašizmom, jugoslovansko narodnoosvobodilno vojno, v kateri je padlo milijon sedemsto tisoč ljudi, spet podcenjujejo. Izenačujejo jo z vsemi protifašističnimi odporniškimi gibanji, čeprav smo mi med to vojno ustvarili močno osvobodilno armado in v glavnem sami osvobodili svojo državo.

Zato moramo tridesetletnico zmage nad fašizmom v naši državi proslaviti tako, kot naš boj tudi zasluži. Ne bomo dovolili, da bi zunaj kdo omalovaževal žrtve, ki so padle pri nas, ne da bi to ostalo brez našega odgovora. Jugoslavija je v minuli vojni na strani zaveznikov dala največ, kar je mogla dati — dala je vsakega desetega človeka. Mar lahko potlej molčimo? Ne moremo! Mi, ki smo sodelovali v tem

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kratke vesti

● Nekdanji podkancler kabineta Klaus in predhodnik Schleinzerja na stolu šefa ÖVP Hermann Withalm je izjavil, da ne bo več kandidiral v parlament. Withalm je veljal pri zadnjih predsedniških volitvah skoraj do zadnjega kot kandidat ÖVP, ki pa se je nazadnje odločila za Luggerja. „Železni Hermann“ je veljal kot trd in neizprosen strankarski politik, ki pa v nacionalnih krogih ni bil priljubljen, ker so tudi njega v času tretjega rajha preganjali. Svoje razočaranje nad ÖVP je opisal v dveh knjigah: „Spomini“ in „Odgovori“. Withalm je bil 22 let parlamentarec.

● Večji prepir je med strankinima centralama ÖVP in SPÖ nastal zaradi vprašanja omejitve stroškov za volilni boj letošnje jeseni. Ena stranka očitava drugi, da meče le pesek v oči ter da se protivi imenovanju konkretnih številk. Medtem pa je volilni boj že v polnem teku. Obe veliki stranki že agitirata s plakati, inserati, reklamnimi brošurami ter jubileji. Po oceni ÖVP bodo socialisti porabili samo do konca maja nad trinajst milijonov šilingov za reklamo. ÖVP očitno tudi nič manj. Toda to je šele prva faza volilnega boja.

GOSPODARSTVO:

Je najhujša kriza že mimo ali pa šele zdaj pride?

„Najhujše je že mimo," je dejal finančni minister Hannes Androsch. „Najhujše šele pride," je dejal finančni strokovnjak ÖVP prof. Stefan Koren. Oba mislita pri „najhujšem" na gospodarsko recesijo, ki tare večino držav. — „Najhujše" bi pomenilo masovno brezposelnost, propad denarja, sploh gospodarski propad. In posledice, ki bi morda v obliki „močnega moža" mogle nastati — kot že enkrat.

Toda na to „najhujše" nihče ne misli. Še ne. Finančnemu ministru bi morda mogli očitati, da se predaja namernemu optimizmu, njegovemu črnemu nasprotniku in predniku na stolu finančnega ministra Korenu pa bi se dalo podtakniti prečrno gledanje v prihodnost, iz opozicije potreben namerni pesimizem. Pri tem pa je skrajno nevarno reči, da bo resnica pač ležala nekje v sredini, in da že ne bo tako hudo ter se zadovoljiti z nemškim „lei loßn". — Pri čemer bi imeli skrajno avstrijsko gledanje na vse važne probleme.

Če že govorimo o avstrijskih lastnostih: pregovor, da če v Zvezni republiki Nemčiji dežuje, Avstrijci odprejo dežnike šele pol leta pozneje, ima tudi v trenutni gospodarski situaciji svojo polno veljavo. Avstrijsko gospodarstvo je plulo za nemško ladjo. Ko je Zahodno Nemčijo zajela gospodarska recesija, Avstrija ni samo odprla omenjeni dežnik, ampak je tudi napravila zanimivi poizkus, da pluje drugo progo — samostojno —. Zdaj so na nebu vidni nekateri predznaki — ali so pravilni ali ne, je druga stvar — za izboljšanje položaja, se hoče Avstrija spet bolj navezati na Zvezno republiko Nemčijo.

Vse globlji problemi pa kažejo ranljivost avstrijskih struktur: odvisnost od izvoza v take države, ki imajo same največje težave. Odvisnost od multinacionalnih koncernov, ki so v Avstriji postavljali le filiale, ki jih ob vsaki najmanjši nevarnosti morejo zapreti.

Izvoz v ZDA doživlja eno največjih kriz po drugi svetovni vojni. Tečaj dolarja je padel od 26 šilingov na 16 in pol. Avstrijski produkti so tako postali predragi. Avstrijski izdelki dobijo vedno močnejšo konkurenco v državah tretjega sveta, kjer je nivo plač še nižji kot v Avstriji. Multinacionalni koncerni že postavljajo svoje filiale v tiste kraje. Kajti tudi gospodarsko zanemarjena področja Avstrije so veljala za mednarodna podjetja kot rezervoar za poceni delovno silo. Industrijsko nerazvita področja naše države — med njimi tudi vsa južna Koroška, so bila takorekoč Hongkong Avstrije. Naselitev tako že redkih tovarn so občine in dežela zelo olajšale. Potrebni areal so podjetja dobila skoraj zastonj, poceni krediti iz sredstev pospeševanja delovnih mest so financirali gradnjo tovarn. Tovarne same so imele in imajo v večini samo značaj montažnih podjetij. Visokokvalificirana dela, kot razvoj produktov in izdelava specialnih delov, so ostala pod direktno kontrolo koncernov v lastnih državah. Mednarodni koncerni v podjetja v Hongkongu Avstrije skoraj niso nič investirali — občine so tudi zagotovile širokogrudno ravnanje pri davkih (npr. Lohnsummensteuer). Zdaj, ko se pojavljajo prve težave v avstrijskih filialah, to so predvsem podjetja v obrobnih krajih, pa koncerni nočejo kaj riskirati. Brez pomisleka zaprejo ogroženo tovarno in jo postavijo tja, kjer je nivo plač še nižji. Avstrijskim gospodarskim politikom pa ostane maček.

Tako gledano, dobi načrt o centralnem prostoru urada koroške deželne vlade še dodatno komponento: najpozneje ob nakazanem položaju bi tudi deželni načrtovalci morali ustrezno spremeniti svoje načrte. Kajti centralni prostor v trikotu Celovec—Beljak—Št. Vid le podpira nadaljnjo izžemanje delovne sile po (mednarodnih) podjetjih za nesorazmerno nizko ceno, za nesorazmerno nizke plače. V obrobne kraje naj bi dežela postavila predvsem taka podjetja, ki dejansko pomagajo stabilizirati tako gospodarski položaj teh krajev kot tudi izrabijo optimalno delovno silo v tistem kraju samem. Kajti računanje na določeno — menda zdravo — odvisnost more postati prehitro bumerang. Da namreč postane načrtovalec zelo hitro tudi sam odvisen.

Boris Trampuž - umrl

Nepričakovano je umrl družbenopolitični in kulturni delavec Boris Trampuž.

Rojen je bil 26. junija 1912. leta. Že pred vojno je aktivno delal v društvih na univerzi in drugih organizacijah v Ljubljani. Po okupaciji je nadaljeval svoje delo v organizaciji Osvobodilne fronte in njenih organih.

Boris Trampuž je po osvoboditvi ves čas opravljal pomembne dolžnosti. Na republiškem ministrstvu za notranje zadeve je bil zaposlen kot šef administrativnega odseka, šef kabineta in načelnik pravnoorganizacijskega odseka. Nato je bil vicekonzul v generalnem konzulatu v Bratislavi, nadalje sekretar ekonomske fakultete v Ljubljani. Od leta 1949 do 1957 je bil generalni sekretar ljubljanske univerze, nato pa do leta 1963 generalni konzul SFRJ v Celovcu. Po vrnitvi v Slovenijo je bil podpredsednik komisije izvršnega sveta za mejna vprašanja ter pomočnik sekretarja izvršnega sveta. Od 1. 11. 1970 do 30. 11. 1974 pa je bil generalni konzul SFRJ v Trstu.

Boris Trampuž je bil nosilec reda jugoslovanske zvezde z zlatim vencem in več drugih visokih jugoslovanskih ter tujih odlikovanj. Boris Trampuž je bil tudi prvi organizacijski vodja Slovenskega okteta.

Narodne manjšine v vrsti televizijskih oddaj

Vprašanje narodnih manjšin postaja čedalje bolj sestavni del obravnavanja splošnih mednarodnih odnosov. Očitno je, da ni mogoče vzpostavljati demokratičnih odnosov med državami, če se pri tem pustijo ob strani nerešena vprašanja pravic in položaja narodnih skupnosti, ki žive v posameznih deželah. Posebno v zadnjem obdobju nobena pomembna mednarodna konferenca, kot je na primer konferenca o evropski varnosti in sodelovanju, pa tudi druge ne mine brez razprave o manjšinskih problemih.

To so bili vzroki, ki so napotili ljubljansko televizijo, da je pripravila oddajo o posameznih narodnih manjšinah v Evropi. Tako bodo posamezne oddaje prikazale položaj narodnosti na Korziki, v Veliki Britaniji ter zlasti boje španskih Baskov za njihove pravice. **V ta ciklus bo redakcija vključila tudi nekaj oddaj, ki bodo z vseh zornih kotov prikazale sedanji položaj koroških Slovencev in njihov boj za narodnostne pravice, kot jim jih zagotavlja državna pogodba.**

Oddaje so pripravili sodelavci zunanjepolitičnega uredništva TV programa Ljubljana.

Kratke vesti

● Švedi na Finskem so narodna manjšina, ki šteje nekaj nad 300 tisoč duš. Samo po sebi se razume, da imajo šolstvo v švedščini, ne samo ljudsko, ampak tudi trgovsko šolo, šolo za bolniške sestre, švedska predavanja na univerzi v Helsinkih, švedsko trgovsko visoko šolo, itd. Nadalje 4 lastna gledališča, lastne oddaje radia in televizije, letno pa izide na Finskem tudi okoli 200 knjig v švedščini. Četudi je tisk v krizi, izhaja na Finskem skupno 14 švedskih listov. Švedi imajo tudi lastno politično stranko, ki ima v finskem državnem zboru 9 poslancev (od skupno 200).

● „Akcija življenje" je izjavila ob koncu tedna, da je podpisalo zanjo že 730.000 oseb. Pozivala je predsednike v parlamentu zastopanih strank, naj se izjavijo o svoji pripravljenosti, v novem parlamentu govoriti o vprašanju splava. Hhrati pa pravijo, da akcija ne bi smela služiti strankarskopolitičnim interesom ter naj ne bi smela biti volilna propaganda. SPÖ pa že zdaj očita „Akciji življenje" poseg v volilni boj.

● Ob koncu tedna je tudi na Severnem Irskem bilo prekinjeno premirje. Enajst mrtvih je zahteval „mir" v nekaj dneh, tako da se je število mrtvih v devetih tednih razglašenega premirja povišalno na 39. Zastopniki irske rupubliške armade so na tajnem zborovanju že ugibali oficialni razpust premirja. Kajti mir na Irskem s časom dobiva vietnamske poteze.

Bo regionalizacija televizije prinesla slovenske oddaje? - intendant ne ve

Več regionalizacije v avstrijski televiziji je označil generalni intendant ORF-a dr. Otto Oberhammer kot glavni cilj v nadaljnem razvoju tega medija na tiskovni konferenci v Celovcu. Kdaj naj bi prišlo do slovenskih televizijskih oddaj, pa ni mogel povedati.

Z televizijskim intendantom Weisom, finančnim direktorjem dr. Skalo in tehničnim direktorjem Wasiczekom (navzoč je bil tudi celovški intendant Willner) se je generalni intendant stavil novinarjem, potem ko se je cel dopoldan pogajal z deželnim glavarjem Wagnerjem o finančni plati te reforme. Za regionalizacijo je Wagner pripravljen izdati 20 milijonov šilingov. Regionalizacija naj bi se vršila postopoma: že zdaj bo vsak deželni študio pripravil zaporedoma nedeljsko oddajo „Österreichbild". Postopoma bo osebje deželnih študijev tudi šolano. Razen tega je trenutno nemogoče, da bi — kot pri radiu — v vsaki zvezni deželi oddajali drug program. Televizijski oddajniki so razporejeni na topografsko najugodnejših krajih in se križajo po zveznih deželah. Do konca tega desetletja pa naj bi bilo tako daleč, da bo vsaka zvezna dežela mogla oddajati lasten program.

Celovški študio je trenutno tehnično in gradbeno najslabše opremljen. Zato bodo celovški študio z 75 milijoni spravili tehnično na višino ostalih radijskih hiš. Z gradnjo bodo začeli najpozneje v začetku leta 1976.

Bo v teku regionalizacije televizije in pozneje v regionalni televiziji tudi prišlo do slovenskih televizijskih oddaj, je bilo vprašanje zastopnika „nt" generalnemu intendantu. Dr. Oberhammer je odgovoril, da se iz tega, kar je ORF doslej napravil za slovensko manjšino, dá razbrati, da je ORF dokazal jasno držo. Oberhammer je dodal, da procentov ali časa še ne more imenovati.

Volitve brez trenda

Nobenega trenda niso pokazale občinske volitve v Nižji Avstriji: tako ÖVP kot tudi SPÖ sta rahlo pridobili, nazadovali so KPÖ in imenske liste. ÖVP je pridobila 1,3 odst., SPÖ 0,5 odst. Tako se obe veliki stranki čutita kot zmagovalca. — Edina senzacija teh volitev je bil izid v mestu Melku: tam je dosegla imenska lista odžaganega župana ÖVP Wendla 12 mandatov — en mandat več kot „oficialna lista ÖVP". Zveznopolitični trend pri teh volitvah ni razviden. Morda pa se kljub temu da razbrati, da opozicijska ÖVP na zvezni ravni „tovariša trenda" nima več kot zaveznika. Kot je namreč pokazalo neko povpraševanje, hoče le malo ljudi videti Schleinzerja kot kanclerja.

Čangkajšek umrl

Predsednik „Nacionalne Kitajske" — Formoze — general Čangkajšek je te dni umrl v 88. letu svoje starosti. V dvajsetih in tridesetih letih je bil poveljnik republikanske vojske in bil priznan vladni šef Kitajske. Iz mesta Nanking je vodil svoje vojne pohode proti komunistom, ki so se pod Maom rešili samo z „dolgim pohodom". Državljansko vojno je prekinila druga svetovna vojna, kjer se je boril proti Japoncem, po vojni pa je poražen zbežal na Formozo. Kljub temu je vedno bil prepričan, da je on sam edini legitimni predsednik Kitajske, čeprav je bila Formoza izključena iz OZN. Zdaj se začne kitajska „pingpong"-politika: Peking je povabil letos na vsekitajsko športno prireditev tudi zastopnike Taivana.

Pogajanja za Ciper

Od 28. aprila do 5. maja se bodo na Dunaju vršili pogovori med Grki in Turki glede ciprskega vprašanja. Pogovori bodo pod okriljem Organizacije združenih narodov, vodil jih bo generalni tajnik dr. Kurt Waldheim sam. Pri svojem prihodu na Dunaj je Waldheim izjavil, da more le kompromis privesti do cilja — ciprske federacije, osnovane z novo ustavo. Pogovori bodo zelo težavni in tudi šef OZN si ne dela nobenih iluzij, da bi že pri prvem krogu prišlo do rešitve problema in računa z daljšimi pogovori. Avstrija se na ta način skuša kot tretje mesto OZN postaviti v čim lepšo luč, saj je vložila v novo UNO-city na Dunaju veliko denarja, in to samo, da polira svoj ugled in svojo nevtralnost.

VW odpušča ljudi

Najljubši otrok zahodnonemške avtomobilske industrije povzroča vedno večje skrbi: koncern volkswagen hoče zaradi slabega gospodarskega položaja odpustiti v tem letu 34.000 delojemalcev. Doslej je VW zmanjšal svoj personal za 20.000 ljudi. Pred letom dni je bilo v tem koncernu zaposlenih še 192.000 oseb. Za leto 1974 cenijo deficit obrata v višini 2,8 milijard šilingov. Čeprav je management volkswagen-koncerna uvedel nov program tipov, popušča predvsem trg v ZDA. Zdaj hočejo demonstrirati ogroženi delojemalci. V montažnih halah volkswagen-koncerna je zaposlenih tudi več tisoč Avstrijcev. Posredni vpliv na druge firme, ki dovažajo material, morejo število ogroženih delovnih mest še povečati.

12 milijard za delo

12 dodatnih milijard hoče vbrizgniti zvezni kancler dr. Bruno Kreisky avstrijskemu gospodarstvu. V okviru večurne vladne klavzure so člani zvezne vlade sklenili, da za zasiguranje delovnih mest investirajo v naslednjih mesecih omenjeno vsoto v domače gospodarstvo. Gospodarska rast, ki bo letos minimalna, naj bo tako zagotovljena. Odkod pridejo ti-le denarji: reduciranje obveznosti iz proračuna, 6 milijard ERP-kreditov ter 2,2 milijardi iz stabilizacijskega deleža. Primanjkljaj v zveznem proračunu se bo tudi povišal za omenjeni 2,2 milijardi. Kreisky hoče predvsem podpirati eksport ter delovna mesta v gradbeništvu, industriji prometnih sredstev ter pri pošti in pri železnici.

Volitve izraz družbenega procesa

Izid zadnjih deželnih volitev na Koroškem ocenjujejo slovenski politični krogi na Primorskem kot dejstvo, da so koroški Slovenci po tridesetih letih prvič uspeli zbrati nad šest tisoč glasov in da, četudi ni prišlo do izvolitve lastnega deželnega poslanca, predstavljajo ti tisoči glasov tisto jedro, ki pomeni koroško-slovensko prihodnost in nekako armado, ki ji bo slej ko prej uspelo zajeziti narodnostni rodomor v deželi.

Da bo to držalo in da Enotna lista ni samo muha enodnevnica, dokazuje nemir, ki se še zmeraj očituje v vseh treh državnih strankah, četudi so si na zadnjih volitvah (zaenkrat) v celoti ohranile svoje položaje in hočejo sebe in nas po eni strani prepričati o triumfu, ki so ga dosegle, po drugi strani pa jim Enotna lista še danes ne da spati, zato širijo z bolj ali manj jasnimi izjavami psihozo o „iredentizmu", se povračajo v svojih vizijah v čas neposredno po vojni (a ne v čas pred in med njo), da izrabijo tedanje stanje komaj premaganega nacifašizma in prestanega razočaranja v obskurne strankarsko-nacionalne namene. Za današnji čas očitno nimajo več pametnih razlogov za svoja stališča.

In prav to vračanje nazaj dokazuje okostenelost in zastarelost teh političnih struktur, ki si svojo eksistenco rešujejo edino še z demagogijo, denunciranjem in zavajanjem javnosti ter obenem nepreprečljivost dozdevnega volilnega triumfa. Ker, zakaj potem živčnost na politično organizacijo enotnosti, ki jim še v ničemer ni omajala njih položaja?

To zaradi tega, ker osveščanje koroških Slovencev, ki so jih politične sile v deželi in zunaj nje pred nekaj leti že odpisale, ni nekaj slučajnega, ampak je del svetovnega družbenega procesa, ki se očituje pri vseh evropskih manjšinah in pri narodih tretjega sveta. Vse te narodnosti se znova vračajo k svojim tradicijam, k svojemu jeziku, pesmim in izročilu. Ustanavljajo se društva, pevski zbori, množice znova najdejo svojo osebnost, kateri so se v povojnem procesu tehnološkega razvoja, osredščenja moči po gospodarskih blokih, tehnično politične moči po večnarodnih trustih oz. na kratko multinacionalnih, že v marsičem odtujile. Ker človek ne živi le od kruha, še zlasti ne od potice, se sedaj znova ozira po izročilu, ki lahko oblikuje njegovo kulturno osebnost. In prav zato se ljudstva v odgovor na pritisk velikih, nacionalizmov in ideologij, v odgovor na uniformiranje javnega mnenja, na amerikanizme ipd. vračajo k svojim izvirnim tradicijam.

Ravno danes smo priča še vse kaj drugega kot nemiru v nacionalnih krogih v naši deželi, ako pogledamo po svetu. Tako nekdaj svetovna velesila Velika Britanija doživlja verjetno v nekaj stoletjih največjo krizo, o kaki velesili že dolgo ni več govora. In Združene države, svetovna velesila prav do danes, se klavrno umikajo z južnoazijskih in bližnje-vzhodnih postojank. Gospodarski čudež Zahodne Nemčije, ki je dajal psihološki občutek navdušenja marsikateremu nemškonacionalnemu romantiku v naši deželi, je zašel v zmedo političnega terorizma in krizo mlade generacije.

Nasproti temu pa si pridobivajo ravno dežele tretjega sveta, večina med njimi komaj porojenih, v svetovnem dogajanju vedno večjo težo, spodbujene zaradi dosedanjega pritiska „velikih". „Veliko" in „malo" je izgubilo svojo težo, odloča strnjenost, narodno idejna enotnost, povezanost, organiziranost, obenem pa tudi tista družbena zakonitost, ki v svetu in v Evropi prinaša nova razmerja, ustvarja nove vzvode v psihi družbe, ki poraja nove tokove proti odtujevanju, razosebljenju, raznaravljenju.

Tega procesa v prihodnosti dolgoročno ni mogoče odvrniti niti na Koroškem, še najmanj s taktiko cenenega difamiranja, namigovanja in poskusov razcepljenja koroško slovenske skupnosti po starem načelu „deli in vladaj". Za razliko od drugih strank se je temu procesu pridružila Enotna lista in prav zato jim je objektivno in ne samo formalno nasprotna. Radi bi, da bi se umaknila, ker bi jo prihodnost utegnila samo še okrepiti. Vabili bodo njene predstavnike z omamljivimi ponudbami, da bi jo vsaj odvrnili od njene družbeno politične smeri, kateri so sami nesposobni slediti. In v tem je njih tragika!

ODGOVOR „ZASPANIM DIJAKOM":

Nekaj žličk ribjega olja

7 let so spali vsi dijaki slovenske gimnazije (tako dolgo ni bilo literarnega glasila), zdaj pa se je zbudila peščica in izdala, mislim že dve številki Dijaškega glasa. O prvi številki je napisal naš jezikoslovec dr. Zdovc v mladju 16 med drugim tole: »...Novi DG niso samo novi obrazi, tu je zlasti drugačna zavest, narodnokulturno in družbenopolitično občutljivejša, z drugačnimi miselnimi nagnjenji in tudi vsebinskooblikovalnimi hotenji, ki bi jih pred sedmimi leti mogli zaslediti kvečjemu v zametkih. Temu tudi ustreza privlačno moderno oblikovana naslovna stran, kombinacija dekliških in fantovskih glav, na rdečem, v enoti z naslovom glasila. Novo vino v novih mehovih...« Najbrž drugo številko tega novega DG pa sem sam čisto slučajno kupil od nekega dijaka v petek pred volitvami pri Kosti v Celovcu. Kot bivši dijak slovenske gimnazije se še dobro spominjam »našega« DG, katerega linoreze smo z navdušenjem razmnoževali na starem pralnem stroju v kleti sošolca Mirka Bogataja. (Stroj je imel ob strani dva valja za izžemanje perila, katerega smo mi zamenjali s kosom papirja in linorezom in tako tiskali priloge Dijaškemu glasu). Spominjam se tudi, kako so bili naši »pisateljі« veseli vsake konstruktivne kritike, pri tehničnem osebju pa smo si belili glave, kako bi to in ono mogli zboljšati pri naslednji številki.

7 let so spali vsi dijaki naše gimnazije.

Mirko je postal učitelj, naš umetnik Hubert zdravnik, drugi umetnik Ernst je ostal umetnik in razstavljal pred letom dni v celovški galeriji Hildebrand, ostali pa smo se razkropili po celi Avstriji. Sam sem šel študirat na Dunaj, kjer sem torej ves razburjen dan po volitvah prebiral menda drugo številko naslednika »našega« Dijaškega glasa.

Že šesto leto sem v poklicu kot strojni tehnik. Na Dunaju. Pet minut hodá od Hofburga, Parlamenta, Burgtheatra, Kaisergrufta itd. Pred Hofburgom so demonstrirali člani Hrvaškega akademskega kluba s člani Kluba slovenskih študentov za izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe, v Parlamentu so sklenili »ljudsko štetje posebne vrste«, v Burgtheatru smrdi po prašku proti moljem, trg pred Kaisergruftom pa me dnevno spominja na Stari trg v Celovcu in na tisto sredo in tisti petek pred 2. marcem, ko smo KEL-ovci bolj ali manj mirno argumentirali proti tudi nesramnim napadom in podtikavanjem nekaterih »Nemcev« (večina je samo poslušala). Po nekaj urah sva šla z rojakom vsa hripava, do kosti prepihana in zmražena h Kosti. V petek pred volitvami sem pri Kosti kupil nekaj izvodov menda druge številke Dijaškega glasa. V tej številki sem našel dan po volitvah v koroški deželni zbor kup razveseljivih prispevkov in videl nekak preporod literarnega ustvarjanja (med našo gimnazijsko mladino), o katerem je rekel pisatelj Lev Detela na drugih tinjskih literarnih pogovorih: »...ugotavljam znano dejstvo, da se je slovenska zavest oblikovala vedno predvsem s pomočjo kulturnih dejavnosti, med katerimi je literatura imela vodilno vlogo...«

V tej številki je Janoslav Oswald v svojem prispevku »Dunaj 74« napisal o svojih vtisih obiska dunajskega Parlamenta, Hufburga, Burgtheatra, Kaisergrufta itd. med drugim: »Videli nismo Dunaja kot kulturno in politično središče Avstrije, videli smo ga kot mesto z relikti preteklih dob, kjer nekateri še zmeraj čakajo, da bi se vrnile družbene razmere iz dobe našega Franca Jožefa in Marije Terezije. Izjema je bilo vodstvo prof. Pavla Zdovca po stezah slovenskih umetnikov na Dunaju, ki pa je bilo privatno in ne v oficialnem programu. Slišali smo o delovanju Kopitarja, Miklošiča in Josipa Štefana; razen tega smo se peljali v okraj Ottakring, kjer je deloval Ivan Cankar in občudovali smo še dve hiši arhitekta Jožefa Plečnika. Zvečer pa smo obiskali Klub slovenskih študentov, kar je bilo baje zelo revolucionarno.«

To vse je naredilo name globok vtis. Tako sem torej takoj, ko sem prebral v nt 14 prispevek »zaspanih dijakov« Tretji številki »Zvona« na rob. Peščica ribari v kalnem! primerjal uredništvo DG z imeni, katere so »zaspani dijaki« posadili na zatožno klop. TRIJE SO ISTI!

Zdaj pa ribje olje (Lebertran) za »zaspane dijake«!

1. Zvona po večini naročniki nt niso dobili. Zakaj se vržete kar v javnosti na Zvonače?

2. Mohar-obtoženec piše pisma bralcev. Kdo iz skupine »zaspanih« je že bil toliko aktiven?

3. Ameriško Čile-politiko odklanjajo merodajni zastopniki katoliške Cerkve, ne spravljajo jo v zvezo z razmerami v ZSSR. Ste to zaspali?

4. Odstop učiteljice Spieler od tožbe (iz katerihkoli vzrokov) gotovo ni bil korak v smer nujno potrebne solidarnosti med učitelji šole. Ali?

5. Pišete, da »brez Kladivarjev list (Zvon) najbrž ne bi mogel izhajati (razmnožuje ga namreč Klub slovenskih študentov na Dunaju).« Prvič sta KSŠ in Kladivo dve različni organizaciji, drugič pa nisem še slišal o vaši prošnji na KSŠ za razmnoževanje vašega ustvarjanja. Pojasnite mi!

6. Lastnik počečkane hiše ne sumi Zvonovcev, katere vi javno obdolžujete, da so to storili v volilnem boju.

Zdaj pa vas, dragi »zaspani dijaki«, prosim, kot bivši dijak slovenske gimnazije, da vržete z mirno argumentacijo kurjak, ki je padel iz peresa tega ali onega sošolca na »temelj gimnazije« iz gnezda in se ne poserjete na njegovo pero, ki piše tudi za Dijaški glas, na katerega ste tudi vi z učitelji vred lahko ponosni. In, čim bolj boste pobijali po Zvonu, tem bolj bo zvonil.

***Pa brez zamere!** Pa pišite mi v velikem številu (naslov dobite na uredništvu).* F. K., Dunaj

Rodomor po naročilu

Norec je, kdor išče danes v mednarodni politiki kakršnihkoli moralnih načel. Zdi se, da spadata med glavne gonilne sile mednarodnega političnega dogajanja zlaganost in sprenevedanje. Če človek npr. bereš v časopisju, da napredujejo osvobodilne in napredne sile v Južnem Vietnamu, pa si ob tem prisiliš pred oči trpljenje in smrt, ki tam napredujeta (morda je prav smrt za prenekaterega **tista** osvobodilna sila, ker ga pač osvobodi nadaljnjega trpljenja in hiranja), se kvečjemu še lahko grozotno skrohotaš, enako tistemu, ki je prišel kot brezpravno bitje v Auschwitz pa je videl nad vhodom napis „ARBEIT MACHT FREI" (Delo osvobodi). Pa čuješ o trpljenju v Čilu (v tem primeru se je vsaj zgibalo nekako mednarodno solidarnostno gibanje, o katerem si lahko spet misliš to ali ono), pa spet zveš, kaj vse se dogaja v Eritreji (Eritrejci imajo za sabo vsaj arabski in komunistični blok), zgroziš se ob srhljivih dogodkih v drugih krajih, in zdi se ti, kot da pravica res nima več prostora na tem tako blazno naprednem svetu. A vse to je še nedolžno proti temu, kar so nakanile mračne sile imperializma in neokolonializma enemu najstarejših narodov. Narodu s slavno in junaško zgodovino, staro bogato kulturno dediščino, lastnim indoevropskim jezikom, narodu, čigar zemlja je izredno bogata.

Stari Asirci so veljali za najkrvoločnejši in najkrutejši narod. A vsi njihovi kralji in vojskovodje bi morali zardeti od sramu, ko bi zvedeli, kaj počenjajo danes Iračani s Kurdi. Ko so Angleži in Francozi delili po prvi svetovni vojni Bližnji vzhod, so pozabili, da tam prebiva narod Kurdov (kot so seveda pozabili tudi, pa še drugi so bili zraven, da so obljubili Armencem lastno državo Hajestan). Kurde so razkosali na pet držav (Irak, Sirija, Turčija, Sovjetska zveza, Iran). Dolgo je kazalo, kot da imajo sovjetski Kurdi še največ pravic. Stalin je povzdignil legendarnega vodjo kurdskega upora Mula Mustafa Barzanija v sovjetskega generala. Danes ga imenuje sovjetsko časopisje fašista. (Včasih se pač komu zblede.)

Marca lani je potekel rok, ki so ga stavili Iračani junaškemu in svobodoljubnemu kurdskemu narodu. Ker so se izjalovili vsi prejšnji pohodi najsodobneje oborožene iraške armade, so obljubili Kurdom avtonomijo. In so tudi izdelali načrte. Seveda izključno v Bagdadu in sicer tako, da bi smeli Kurdi samo kimati. Iz avtonomije so seveda izločili pokrajino okoli Mosula in Kirkuka, kajti tam so bogati naftni vrelci. Kurdi so zahtevali samo tretjino naftnih dohodkov zase. Arabci jim niso hoteli dati ničesar. Kurde iz naftnih krajev so izgnali ali pomorili, na njihovi zemlji pa so naselili Arabce. (Nekaj podobnega poznamo v svoji najnovejši zgodovini tudi Slovenci!) Ker so torej Kurdi odklonili bagdadski načrt za avtonomijo, so jih Iračani znova napadli. Orožje in deloma tudi operacijske načrte so dobili iz Sovjetske zveze, tudi druge države komunističnega bloka so složno podprle arabski iraški narod v „osvobodilnem boju" proti „kurdski agresiji". Napalm npr., s katerim so iraška letala sovjetske proizvodnje požigala kurdska naselja, so proizvedle v Vzhodni Nemčiji. In ves svet je občudoval Kurde, ker so se tako junaško in uspešno uprli iraškemu nasilju. Celo iranski šah jih je podprl. V nekem intervjuju za avstrijsko televizijo januarja letos je tudi obrazložil vzroke, zakaj podpira Kurde, ki so sorodni Perzijcem. O iskrenosti šahovih besed je že tedaj podvomil marsikdo, čez pičla dva meseca pa smo morali ugotoviti, da je bil dvom upravičen. V Alžiru se je šah pobotal z Iračani, ki so pristali na mejo v sredini reke Šat el Arab. Domenili so se, da bo Iran zaprl mejo, da ne bo več podpiral Kurdov. Iračani so hitro razglasili nekako pomilostitev za Kurde. Priče pa spet poročajo, da so nato Iračani kratkomalo pomorili kurdske „pešmerge" (smrti zapisani), ki so se vdali ali ki so jih zajeli. Sledil je množičen beg Kurdov v Iran, mnogi partizani so se pokončali sami, kakih deset tisoč mož pod vodstvom dveh Barzanijevih sinov hoče nadaljevati osvobodilni boj proti bagdadskemu režimu.

Bagdadski režim se dela, kot da bi bil izredno napreden, celo nekaj socialističnega perja si je nataknil na svojo suknjo, ki je sicer skrojena bolj po nacističnem vzorcu. Sovjetska zveza podpira Bagdad, ker pač to paše v njen imperialni načrt. Pa tudi tako imenovani zahodni svet nima čistih rok pri kurdski tragediji. Iranski šah je zakrivil leta 1946 krvav pokol nad Kurdi (mahabadska republika, Barzanijev beg v Sovjetsko zvezo). O kakih posebnih pravicah Kurdov v Iranu sploh ne moremo govoriti. Turki, ki jih prav tako zalagajo z orožjem ZDA, jih sploh ne priznavajo kot narod. Za Ankaro živijo v vzhodni Anatoliji samo nekakšni čudni „gorski Turki". Sirci pa tudi pridno izganjajo Kurde iz obmejnega pasu proti Turčiji.

Človek se seveda sprašuje, kaj počenjajo razne organizacije, ki imajo na skrbi Vietnam pa Palestino pa Čile pa še to in ono. Predvsem se sprašuješ, kaj počenjajo Združeni narodi z generalnim tajnikom Avstrijcem dr. Kurtom Waldheimom na čelu. Odgovor je jasen, predvsem pa zelo smrdi. Nafta. Arabci imajo nafto, in nafta je danes merilo za značajnost in moralo v politiki.

Marsikdo se bo še spominjal Biafre. Kako so bili nekateri navdušeni za to državo. Koliko se je o njej pisalo. Ko so jo zaklali, se je kmalu vse uleglo. In danes je Biafra pozabljena.

Če bodo Iračani in njihovi pomagači izvedli krvavo morijo v Kurdistanu, se bo marsikdo morda zgražal, bo morda napisal kak članek ali kaj takega. Nekateri bodo pomilovali Kurde, kaki reveži da so. Hujših pretresov pa ni pričakovati. Kljub temu, da gre za obstoj 17-milijonskega naroda, naroda z bogato kulturno in zgodovinsko dediščino, naroda z lastnim jezikom. Kljub temu, da gre za obstoj naroda!

Jože Wakounig

Rož, Podjuna, Žilja

HODIŠE

Zadnjo soboto smo položili k večnemu počitku Janeza Ravnjaka. Umrl je po kratkotrajni, a hudi bolezni v torek, 1. aprila, v petdesetem letu starosti v celovški bolnišnici. Rodil se je na Živovem domu v Spodnjih Vinarah pri Škocijanu. Nov dom si je ustvaril blizu Hodiš. Mnogo sorodnikov in znancev iz Podjune je prišlo, da bi se poslovili od „Živovega Hanzana". Pogrebne obrede je opravil domači župik Lovro Kaselj; poleg hodiških pevcev je izkazal zadnjo čast svojemu bivšemu pevcu tudi zbor Danice iz Šentvida v Podjuni.

Ženi Erni, otrokom, sestram in bratu ter vsem drugim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje. Naj počiva v miru.

ČAHORČE
(† Mirko Čimžar)

Več kot leto je hudo trpel. Iskal je zdravja v celovški bolnišnici. Toda bolezen (rak na grlu) je bila prehuda. Na Veliko noč zjutraj je mirno zaspal. Rajni Obrit Mirko Čimžar se je rodil leta 1901. Pod Hitlerjem je moral zapustiti z družino svoj dom. Ko se je po osvoboditvi vrnil, se je kmalu začel udejstvovati v zadružništvu. Več kot deset let je vodil posle kotmirške zadruge.

Pokopali smo ga na velikonočni torek. Pogrebne obrede je opravil domači župnik Maks Mihor. V imenu Zveze slovenskih izseljencev se je poslovil od bivšega sotrpina predsednik Lovro Kramer.

Družini izrekamo iskreno sožalje. Naj počiva v miru.

ŠT. JAKOB

Na pobudo zborovodje se je nekaj pevcev društva „Rož" udeležilo 2. trnovskega smučarskega maratona. Proga je bila dolga 30 km, speljana je bila po poteh, ki so jih v narodnoosvobodilni borbi uporabljali partizani. Letošnji smučarski maraton je bil posvečen 30-letnici osvoboditve izpod fašizma. Udeležba je bila ogromna. Pevci iz Št. Jakoba so bili edini zastopniki kakega koroškega društva.

ČESTITAMO!

Te dni je na biotehnični fakulteti v Ljubljani diplomiral Feliks Wieser iz Slovenjega Plajberka. Ob tej priliki mu čestita Klub zamejskih študentov iz Ljubljane.

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo „nt".

Draga bralka, dragi bralec!

Na tej strani spodaj vidite naročilnico za „nt". Če „nt" še nimate stalno naročenega, poslužujte se naročilnice. Če Vam „nt" ugaja, ga posredujte in priporočajte še Vašim znancem, ki ga še nimajo!

Uredništvo in uprava

Škocijan: proračun brez težišča

S štirimi dnevi zamude je tudi občina Škocijan končno sklenila svoj proračun za tekoče leto. Kot smo poročali v zadnji številki „nt", se je namreč pripetil v Škocijanu redki primer, da proračun ni dobil večine in s tem propadel. Proračun pa naj bi po splošnem občinskem pravilniku moral biti sklenjen do 31. marca.

V petek je bilo končno tako daleč: ÖVP je bila tokrat le toliko zmožna, da je privabila vse svoje občinske odbornike na sejo. Izhodna pozicija ÖVP, kar se tiče osnutka proračuna, je bila tudi tokrat ista kot pred enim tednom: kajti dejstvo, da so redni proračun povišali za malenkost, je bila bolj kosmetična operacija nego učinkovito izboljšanje. Izenačeni proračun je predvideval dohodke in izdatke v višini 20,5 milijonov. Finančnemu referentu dr. Trinklu (ÖVP) je predložila socialistična frakcija koš zahtev, za katere pa niti sama ni vedela, kje naj bi vzela finančno podlago zanje. Torej je od vsega začetka bilo jasno, da socialisti temu bidžeju ne bodo dali pristanka, istočasno pa tudi ÖVP ni imela nobenih možnosti, da bi ugodila nekaterim zahtevam socialistov. Kljub temu, da na položaju ni bilo več kaj za spreminjati, se je seja vlekla in vlekla. Kajti zastopniki ÖVP in SPÖ so namreč izrabili priliko in navzočnost več novinarjev in govorili in govorili, ne da bi kaj bistvenega povedali. Drug drugemu so očitali nezadovoljivi finančni položaj občine. Ugotovitev, da so s tehtnimi argumenti nastopili le pripadniki slovenske Gospodarske liste, ni nobeno hvalisanje lastne stranke. Dipl. inž. F. Koncilija (slovenska lista) je grajal malenkostno dotacijo za popravljanje občinskih cest ter svaril pred gradnjo občinskega poslopja brez lastnih sredstev. — V tej točki mu je dala ÖVP prav: njeni zastopniki so pritrdili, da je točka „vzdrževanje cest" premalo dotirana.

Proračun je bil končno — po dve in pol uri dolgi seji — sklenjen z 12:11 glasovi. Za proračun so glasovali zastopniki ÖVP in slovenske liste, proti proračunu pa socialisti in FPÖ.

Televizija zdaj ni šla mimo nas

To smo ugotovili v nedeljo, 6. aprila t. l., ko smo gledali televizijsko oddajo „Spiel mit" pod vodstvom Güntherja Antesbergerja.

Oddaja je bila kratek, a pester prizor iz kulturnega življenja na Koroškem.

V koroškem kulturnem življenju slovenski delež ni nič tujega, nasprotno: popolnoma skladno se uvršča vanj; ali drugače izraženo: kulturne stvaritve koroških Slovencev so bistveni del kulturne podobe Koroške nasploh.

Seveda so prikazali le delček, a priznali so našo prezentnost na kulturnem področju. To velja tako za narodni ples, ki ga je predvajala znana folklorna skupina „Zarja" iz Železne Kaple kakor tudi za prispevek zbiratelja pisanih čelnih plošč na panjih naših čebelarjev starejše generacije. Ljubitelj ljudske umetnosti je povedal, da najdemo slikane panje predvsem na južnem Koroškem in na ozemlju današnje Slovenije, od koder so našli pot na Štajersko ter v druge avstrijske in izvenavstrijske kraje. Naši predniki so zajeli življenjske situacije v raznih oblikah ljudske umetnosti, kar še danes lahko občudujemo na skrinjah, stropih in — kot smo videli zadnjo nedeljo — tudi na panjih.

Takih oddaj bi moralo biti več, posebno rednih, kajti: Kaj že vedo nemško govoreči Korošci o naši kulturni ustvarjalnosti? Šole so še daleč za televizijo.

Iščemo za letno sezono:
popolnoma samostojne, zanesljive
kuharice
(tudi iz Slovenije)
natakarice
z inkasom
kuharske pomočnice
Izvrstne plače,
stanovanje in hrana
Camping in hotel BREZNIK
Turnerse — Zablatniško jezero
Bleiburg — Pliberk
telefon 0 42 35 - 226
Ponudbe pismeno ali osebno na pliberški naslov.

OBIŠČITE TUDI LETOS TRETJI KULTURNI FESTIVAL, KI BO OD 1. DO 4. MAJA V GLOBASNICI PRI ŠOŠTARJU!

Obirsko: prosvetno društvo je bilo na novo ustanovljeno

V soboto je bil v gostilni pri Kovaču na Obirskem ustanovni občni zbor Slovenskega prosvetnega društva „Obir". Da je tudi širša plast ljudi uvidela potrebo po lastnem kulturnem društvu na Obirskem, priča že število ljudi, ki se je udeležilo ustanovnega občnega zbora: nad 70 Obirčanov in Obirčank se je zbralo v gostilni pri Kovaču. To je za ustanovno prireeditev zelo lepo in ponosno število, ker se dajo ti ljudje šteti kot jedro društva. Slovensko prosvetno društvo „Obir" bo imelo štiri sekcije: pevsko, literarno, odrsko in športno sekcijo. Ženski zbor že deluje, moški je pred ustanovitvijo. Tudi otroški zbor načrtujejo.

Ustanovni občni zbor je izvolil nato prvi odbor društva. Predsednik je novopečeni doktor prava Avguštin Brumnik, podpredsednica Marija Hribar, tajnica Marta Polanšek, blagajnik pa Nužej Furjan.

30 let osvoboditve: potovanje v taborišče Mauthausen

Te dni praznujemo 30-letnico zloma nacizma in s tem osvoboditev vseh zapornikov v kolikor so bili še živi. Bil je to velik dan, katerega nihče, ki je to doživel, ne bo pozabil. Bil je to za nas vse, posebno pa za one, ki so bili zaprti, začetek novega življenja.

Mi vsi čutimo v sebi potrebo, da se v teh dneh spomnimo vseh tistih, ki niso imeli sreče, da bi dočakali ta dan. Vseh taborišč groze ne moremo obiskati; šli pa bomo v KZ Mauthausen dne 3. in 4. maja 1975, kjer bo sledeči spored:

Sobota, 3. maja 1975:
14.30 Ogled taborišča
16.15 Zbor nekdanjih KZ-lerjev na Appelplatz-u, nato polaganje vencev, žalostinke.
17.00 Zbori posameznih narodov pri njih barakah, Avstrijci pri baraki 9

Nedelja, 4. maja 1975:
9.30 Božja služba nato prireditev raznih narodov
11.15 Zbiranje pri nekdanji bolniški baraki
11.30 Polaganje vencev nato slavnostni govor predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja

Za vse interesente je organizirano potovanje v Mauthausen v soboto 3., in nedeljo, 4. maja.

Avtobus pelje ob 4.30 iz Železne Kaple, 4.40 iz Žitare vasi, 4.50 iz Dobrle vasi, 5.00 iz Velikovca, 5.30 iz Celovca — kolodvor.

Prispevek za večerjo, prenočišče in zajtrk S 180.—

Prijave še sprejema do 16. aprila 1975 avtopodjetje Štefan Sienčnik, 9141 Dobrla vas, tel. 0 42 36 - 219. Stroški za vožnjo so plačani.

Tito proti zavijanju zgodovine

(Nadaljevanje s 1. strani)

boju, ne smemo dovoliti, da potvarjajo zgodovino, da jo izmaličijo. To zahtevajo naši narodi, to zahtevajo žrtve, ki smo jih dali. Morda je to komu potrebno iz političnih razlogov. Toda takih političnih razlogov ne priznamo in jih ne bomo nikomur priznali. Sramotno bi bilo, če bi naš prispevek priznali, denimo, na Zahodu, ne bi ga nam priznali nekateri iz vrst tistih, ki so nam bili najbližji zavezniki.

Mi smo Jugoslavijo osvobajali sami — celotno ozemlje do Dalmacije in čez gore do Trsta in avstrijske meje. Na avstrijski meji smo zajeli 250 tisoč Nemcev — celotno balkansko armado skupaj z njenim komandantom von Löhrom, ki smo ga kasneje ustrelili kot vojnega zločinca.

Takšna so torej zgodovinska dejstva in nič drugačna. Vse, kar zdaj počenjajo, da bi spodkopali naš boj — je iz trte izvito. Ne morejo ga spodkopati. Zakaj mi smo še tu, živi in nenehno bomo opozarjali, kaj je resnica, kaj pa tisto, kar nam zdaj podtikajo."

PRIREDITVE

STILNI KONCERT ROŽANSKE LJUDSKE PESMI
Poje zbor „Rož" pod vodstvom Lajka Milisavljeviča
Prireditelj: SPD „Bilka" Bilčovs
Kraj: Bilčovs, gostila pri Miklavžu
Čas: Nedelja, 13. 4., ob 20. uri
(Zaradi slabega vremena je bil koncert preložen)

STROGO ZAUPNO
agentska komedija, izvaja „oder 73" iz Pliberka
Prireditelj: SPD Radiše
Kraj: Radiše, dvorana pri cerkvi
Čas: Nedelja, 13. 4., ob 14.30

VASOVALCI
spevoigra, nastopa SPD „Danica"
Prireditelj: SPD „Edinost", Pliberk
Kraj: Pliberk, dvorana pri Schwarzlu
Čas, nedelja, 13. 4., ob 20. uri

SPOMINSKA SVEČANOST
ob 30-letnici žrtev fašizma v Škocijanu
Prireditelj: SPD „Vinko Poljanec" in SPD „Danica"
Kraj: Škocijan, cerkev in farna dvorana
Čas: Nedelja, 13. 4., ob 10.30

PEVSKI KONCERT
gostujejo graški študentje in trio Korotan
Prireditelj: Prosvetno društvo Velikovec
Kraj: Djekše, gostilna pri Kočmarju
Čas: Nedelja, 20. 4., ob 10. uri (po maši)

PRODANA NEVESTA
opera Bedriha Smetane
Gostuje: ansambel SNG Ljubljana
Prireditelj: SPZ
Kraj: Celovec, mestno gledališče
Čas: nedelja, 27. aprila ob 15. uri

Spominska svečanost

V nedeljo prirejata Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec" v Škocijanu in Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu v Podjuni skupno spominsko svečanost, prirejeno ob priliki 30-letnice smrti Mičejevih in Ročičjakovih ter drugih žrtev fašizma v občini Škocijan.

Prireditev se bo pričela ob 10.30 v Škocijanu.

Svečanost se prične z mašo ter polaganjem vencev v škocijanski farni cerkvi oz. pokopališču, konča pa v farni dvorani v Škocijanu, kjer bodo sodelovali pevski zbori domačih in okoliških Slovenskih prosvetnih društev.

Spominska govora bosta imela predsednik NSKS, dvorni svétnik dr. Joško Tischler in dr. Franci Zwitter, predsednik ZSO.

Prireditelja vabita vse rojake, da se s številnim obiskom poklonijo tistim najboljšim rojakom, ki so dali svoja življenja v boju proti nasilju — za boljše življenje v svobodi in enakopravnosti.

Naročam se na „naš tednik" — naročnina 150.— šil. letno.

Ime in naslov:

p. n.
„naš tednik"
uprava
Viktringer Ring 26
9020 Klagenfurt — Celovec

Ivan Virnik:

Jožef Stefan, slovenski znanstvenik, fizik in mislec

Sloves, ki si ga je pridobil fizikalni inštitut dunajske univerze v zadnjih tridesetih letih minulega stoletja, je razen Loschmidta in Boltzmanna tudi velika zasluga njegovega predstojnika Jožefa Stefana, sina slovenskega rodu, ki je odkril znameniti sevalni zakon.

Doma v Št. Petru pri Celovcu

Življenjska pot Jožefa Stefana se začenja 24. marca 1835 v Sv. Petru pri Celovcu, v hiši, ki je v tistih časih nosila številko 19. Stefan je bil nezakonski sin dékle Marije Startinikove in malega trgovca z moko in kruhom Aleša Stefana. Ko sta se starša devet let po Jožkovem rojstvu naposled le poročila, je dobil njun otrok po očetu priimek Stefan, ta priimek je zapisan tudi v krstnih knjigah, tako se je mladi Jožef podpisoval kasneje v „Vedežu" in „Slovenski Bčeli" in tako je njegovo ime zapisano tudi v katalogih, 6. in 7. gimnazijskega razreda celovške gimnazije. Otroška leta je Jožef prebil pri svoji materi v Sv. Petru v znani Geigerjevi hiši, od koder je hodil na normalko v Celovec. O njegovi izjemni nadarjenosti priča dejstvo, da se je že z desetimi leti vpisal na celovško gimnazijo, v letih, ko je še bival pri očetu, s katerim sta stanovala v takratni ulici Obere Burggasse 372. Svojevrstno zanimivost iz bogatega Stefanovega življenja predstavlja bržkone spoznanje, da sta bila kljub njegovi bistroumnosti in enkratni ljubezni do tehniških ved, njegova starša nepismena, kar pa seveda za Stefana ni bila ovira v njegovem spoštovanju do njiju in do njune velike želje, da bi postal njun otrok to, kar sama nista nikoli zmogla v življenju.

V revščini je rasel velikan

V revščini, v neprestanem pomanjkanju, značilnem za takratne revne mestne družine, so minila tudi Stefanova otroška leta. Dr. Lavo Čermelj, ugledni slovenski znanstvenik in eden najboljših poznavalcev Stefanovega življenja je večkrat zapisal, da je moral mali Jožko že kot deček opravljati pri očetu garaško delo, saj je moral dan za dnem nositi težke vreče moke. Prav zavoljo tega je imel Stefan, kakor se ga je po njegovi smrti spomnil z besedami spoštovanja in zahvale, takratni glavni tajnik dunajske univerze Edvard Süss, še v poznejših letih, ko je že sodil v vrh svetovne tehniške inteligence navado, da je nosil desno ramo nekoliko više kot levo. Tudi hrana, ki je prihajala na mizo v hiši njegovih staršev, je morala biti zelo skromna. Da je bilo temu res tako, najbolj verno govori Stefan sam v svojem poročilu o „Poljedelski in gozdarski razstavi na Dunaju glede Koroške", ki je izšel v celovškem časopisu „Klagenfurter Zeitung" 4. junija 1857. Izmed sočno polnega fižola iz Vogel, mešanice japonskega graha in zelenkaste leče iz Grebinja, se je pisec čisto „pristransko najbolj zavzel za fižol že zaradi spominov, ki jih je fižol v njem vzbujal, saj je bil v njegovih otroških letih prepomemben, da bi šel mirno mimo njega."

Sicer pa je Stefana vezala na starše velika ljubezen. Dokler sta mati in oče živela, ju je vsako leto obiskoval ob počitnicah. Še tedaj, ko je njegovo ime že zaslovelo po vsem svetu, je večkrat našel čas, da bi učil svojo mater brati in pisati. Ta Stefanova poteza nas spominja na drugega velikega jugoslovanskega fizika Mihajla Pupina (1858—1935), ki se je tako rad vračal k svoji materi, da bi ji pripovedoval o svojih velikih vzornikih in o velikanih svetovne fizike takratne dobe. Ko je bilo Stefanu komaj 28 let, mu je v starosti 48 let umrla mati, oče, ki je bil deset let starejši od nje, pa je umrl devet let pozneje.

Val narodnega prebujenja zajel vse koroške Slovence

V letih, ko je Stefan študiral na celovški gimnaziji, je ta navzven in znotraj popolnoma spremenila svoj videz. Leta 1864 je bila končana prezidava šolskega poslopja, leta 1848 pa se je na njej uveljavila reforma, ki jo je določil takratni novi organizacijski načrt za srednje šole na Avstroogrskem. Ko je bil Stefan v tretjem razredu, se je celovška gimnazija iz šestletne spremenila v osemletno, v naslednjem letu 1849 pa je na sicer nemškem zavodu postala slovenščina obvezen predmet za slovenske dijake, med katerimi je bil tudi Jožef Stefan. Val narodnega prebujenja, ki je v tistih marčnih dneh zajel domala vse slovensko govoreče in misleče ljudi, je razumljivo zajel tudi slovenske dijake in študente na avstrijskih srednjih šolah in na visokošolskih ustanovah. V vrtinec novega življenja, kakor ga imenuje dr. Čermelj, je Stefana pritegnil znameniti slovenski jezikoslovec Anton Janežič, ki je tedaj na celovški gimnaziji predaval slovenščino. Stefan se je pridružil v narodnostnem boju svojim vrstnikom na gimnaziji in z njimi ustanovil literarni krožek, ki je izdajal dijaški list „Celovška Slavija". V njem je Stefan objavil nekatere svoje pesniške prvence, ki pa niso vzbudili tolikšnega zanimanja in občudovanja, kakor njegovo poznejše delo na področju fizike. Na gimnaziji je Stefan najprej kazal posebno ljubezen in zanimanje do jezikov in šele v višjih razredih se ga je polotila „fizikalna mrzlica", kot bi jo lahko imenovali. (Dalje prih.)

TUJI GOSTJE NA SLOVENSKI POPEVKI 75

Organizator Slovenske popevke RTV Ljubljana je povabila k sodelovanju na letošnji festival, ki bo od 5. do 7. 6. 1975, petnajst tujih radijskih postaj. Do zdaj so svoje sodelovanje potrdili London, Dublin, Budimpešta, Praga, Varšava, Saarbrücken in Berlin-NDR. Iz Prage in Varšave so prispela tudi imena nastopajočih. To je šestčlanska skupina „Plavci" iz Prage in Elzbieta Wojnowska iz Varšave.

Opera „Prodana nevesta" v Celovcu

V nedeljo, 27. aprila, bo ob 15. uri popoldne, gostovalo v Mestnem gledališču SNG iz Ljubljane s svetovnoznano komično opero v treh dejanjih češkega komponista Bedriha Smetane.

Za boljše razumevanje opere, podajamo tukaj vsebino Prodane neveste:

PRVO DEJANJE

Trg z gostilno. Množica praznuje proščenje. Veselje in radost sijeta ljudem iz oči, le Marinka in njen ljubi Janko se držita čemerno ob strani. Marinka je namreč hči trdnega gruntarja, ki jo namerava možiti s sinom petičnega Tobije Mihe, Vaškom. Prav danes naj bi prišla stari in mladi k njim domov na oglede. Marinka pa je srčno vdana svojemu Janku in mu obljubi večno zvestobo, čeprav ne ve, od kod in kdo je pravzaprav po rodu. Janko ne izda očetovega imena, pač pa ji potoži, kako ga je po materini smrti oče na mačehino besedo pognal od doma. — Mešetar Kecal iztakne Marinkine starše ter jim na vsa usta hvali ponujanega ženina Vaška. Rad bi čimprej sklenil končni ženitveni dogovor. Krušinova oba vprašata hčer za njeno mnenje, a ta odločno odkloni sleherno misel na poroko s komer koli drugim kakor z Jankom. Mati se postavi Marinki ob stran in pravi, da brez hčerinega privoljenja iz te moke nikakor ne more biti kruha. Kecal pa ima pred očmi kupčijo in procente, zato ne odneha. Marinkinemu očetu svetuje, naj stopi v krčmo na pomenek s starim Tobijo, sam pa bo medtem spregovoril z Jankom, da vidi, kaj bi se dalo pri njem doseči s pametno besedo.

DRUGO DEJANJE

V gostilni. Fantje in dekleta iz vasi so zbrani pri pivu, pesmi in plesu. Janko zapoje pesem v čast svoje ljubljenke, nakar se soba polagoma izprazni. Šele sedaj se upa vanjo Vašek, ki mu je mati doma naročila, naj gleda, da se bo svoji nevesti Marinki prikupil. Kmalu nato ga Marinka sama iztakne. Vašek je ne pozna, zato mu brž natvezi grozovito storijo o Marinkini nezvestobi in njeni kruti, človeku nevarni naravi, spričo katere bi imel ob njeni strani pravi pekel na zemlji. Vašku je ljubka in dobra »neznanka« takoj všeč in ji da besedo, da ne bo vzel Marinke za ženo. Ko bi nato rad zapeljivko objel, se mu ta izvije in smeje uide. Zaljubljeni bedaček pohiti za njo. — V tem privede Kecal Janka, da bi z njim spregovoril na samem: če bi bil pripravljen odreči se Krušinove Marinke, bi mu mešetar izplačal na roko tristo belih zlatnikov nagrade. Janko, ki o njem nihče ne ve, da je prvi Mihov sin in Vaškov polbrat, udari Kecalu v roko, a le pod tem pogojem, da bo Marinko dobil za ženo edino Mihov sin. Mešetar ne sluti skrite ukane, zato vesel skliče priče in ljudi, vpričo katerih Janko slovesno podpiše pogodbo in prejme denar. Navzoči so ogorčeni nad fantom, ki je za nekaj zlatnikov izdal in prodal nevesto.

Na sliki ljubeči se par: Marinka in Janko

TRETJE DEJANJE

Trg pred gostilno. Potujoča cirkuška družina pride v vas in priredi kar na trgu za reklamo majhno predstavo. Vašek stika za svojo pobeglo »ljubico«, a se brž vname v novem ognju, ko zagleda lepo cirkuško plesalko Esmeraldo. Dekle ga zaprede v svoje mreže in ga po naročilu cirkuškega ravnatelja pregovori, naj se za večerno predstavo obleče v medvedjo kožo in tako zamenja v vlogi medveda pijanega cirkuškega igralca. Plešoči medved je namreč glavna in najbolj priljubljena točka sporeda. Vašek takoj poizkusi z Esmeraldo in ravnateljem medvedji ples. Pri tem ga najdeta oče in mati, ki ga s Kecalom iščeta, da bi že končno uredil stvar z ženitvijo. Na splošno začudenje izjavi Vašek odločno, da noče Marinke, temveč tisto lepo »neznanko«, ki ga ljubi in ob katere strani ne bo imel pekla. A glej, v tem se že pojavi na prizorišču sama »neznanka«, ki seveda ni nihče drugi kot — Marinka. Povedali so ji, da jo je njen Janko prodal za tristo zlatnikov in je zato v svoji prevarani ljubezni na moč nesrečna. Njena grenka bolečina se razvije v morje obupa, ko ji Kecal pokaže papir z Jankovim podpisom. Vaška se ne brani več, pač pa si izgovori rok za premislek. V ta namen jo puste samo, a že privihra prešerne volje Janko, da bi ji povedal svojo norčijo. Razžaljeno dekle pa mu ne pusti do besede, temveč izjavi pred roditelji, da bo vzela za moža Mihovega sina. Tedaj šele pride na dan presenečenje: Janko se izda za Mihovega sina in oče mora njegove besede potrditi. Marinka spregleda ljubčkovo zvijačo in pohiti v njegov objem. Nasedlemu Kecalu se vsi porogljivo in iz srca nasmejejo. V tem prilomasti iz cirkusa pobegli medved, sname pred prestrašenimi ljudmi glavo in se pokaže kot — Vašek. Osramočena Jankova mačeha odpelje sina domov, Miha srečen stisne roke vrnivšemu se Janku in blagoslovi mladi par. Janko in Marinka slavita zmago svoje ljubezni.

● V ponedeljek je v zagrebški bolnišnici v 75. letu starosti umrl profesor Krsto Hegedušić, nestor jugoslovanskega slikarstva. Krsto Hegedušić je bil ustanovitelj po vsem svetu znane hlebinjske šole naivne umetnosti.

■ Med Sovjetsko zvezo in ZDA je bil sklenjen sporazum o izmenjavi umetniških razstav, na temelju, katerega bodo nekatera najpomembnejša dela iz Ermitaža v Leningradu razstavljena najprej v Washingtonu, potem pa še v New Yorku, Detroitu in Houstonu. Gre za dela mojstrov Rembrandta, Velasqueža, Rubensa, Van Dycka, Fransa Halsa in Fragonarda, Picassa in Matissa.

ŽENSKI KOTIČEK:

Za ženo in dom

Dojenček

Otroku pravimo rojenček prvih sedem ali deset dni življenja. Ko odpade še zadnji ostanek popkovine, ga do prvega rojstnega dneva imenujemo dojenček. Dojenček spočetka nima dosti stika z okolico. Spi, pije in joka. Mamica bo hitro vedela, kdaj otrok joka brez razlog. V naslednjih mesecih se bolj in bolj uči uporabljati roke in noge, dvigati glavico in se zavestno smehljati. Pri šestih mesecih že sam sedi. Z materino ali očetovo pomočjo se poskuša dvigati. Potem otrok doživlja „obdobje plezanja in plazenja". Proti koncu prvega leta kratek čas sam stoji brez opore. V tej dobi izgovarja nekaj razumljivih besed in dobi prve zobe. Po prvem rojstnem dnevu ni več dojenček temveč majhen otrok, dokler mu ne začnejo rasti stalni zobje.

DOJENČKOVA OPREMA

Če pričakujete otroka, pravočasno premislite, kakšna oblačila potrebuje rojenček. Pravočasno pomeni v petem ali šestem mesecu nosečnosti, ker nimate vedno devet mesecev časa (prezgodnji porod). Pri nakupovanju morate paziti. Dojenčkova oblačila naj bodo topla, vendar lahna, da ne bodo ovirala dihanja kože. Biti morajo tudi udobna, da ne bodo ovirala otrokovega gibanja. In kar je seveda vam v prid — biti morajo taka, da so preprosta za pranje. Ne kupite najmanjših številk.

Kaj potrebujete:

1. Šest bombažnih srajčk.
2. Šest bombažnih jopic.
3. Šest frotirnih hlačk, velikost 1-3.
4. Ne kupujte preveč žab, volnenih jopic, palčnikov, volnenih kapic in čeveljčkov. Sicer pa vas bodo ob porodu zasuli s praktičnimi darili te vrste. Še nekaj: nikar ne pozabite, da v prvih šestih mesecih otrok zraste za 10 cm.

Za otroka potrebujete še:

5. Šest movil plenic.
6. 24. navadnih plenic.
7. 12 movil podložkov za plenice.
8. Šest popkovnih prevez.
9. Tri gumaste podložke za plenice. Če otroka ne boste previjali po starem, temveč po novem, si lahko prihranite movil in gumaste podložke za plenice. Dobra stran: s plenicami nimate dela. Slaba stran: plenice iz staničevine so nekoliko dražje od plenic iz blaga. Namesto movila in gumastih podložkov kupite torej osem zavitkov podložkov za plenice.
10. Pet zavitkov Mölny plenic za enkratno uporabo. Mölny plenice dobite v vsaki trgovini, kjer prodajajo dojenčkovo opremo in sanitetni material. Sestavljene so iz več mehkih plasti, zato so voljne, higienične in se ne drobijo. Ker so zelo praktične, so sestavni del dojenčkove opreme, saj lahko mater marsikdaj rešijo iz zadrege, nepogrešljive pa so na potovanjih, na počitnicah, obiskih in podobno.
11. Dva para Mölny hlačk. Izdelane so iz kakovostnega platna, so zračne in za nežno dojenčkovo kožo neškodljive. Mölny hlačke so odporne proti vsem mazilom in kuhanju in tudi po večkratnem pranju obdržijo obliko in ostanejo prožne. Mölny hlačke so izdelane v petih različnih velikostih:

štev. 1	za otroka od	3 do 6	kg
štev. 2	za otroka od	6 do 9	kg
štev. 3	za otroka od	9 do 12	kg
štev. 4	za otroka od	12 do 15	kg
štev. 5	za otroka nad	15	kg

Za vroče dni so priporočljive slip hlačke štev. 1 in 2.

12. Če otroka hranite z zelenjavo in s sadnimi dodatki, je neprimeren navaden majhen slinček, kupite raje jopič z rokavi iz frotirja, da vam ne bo treba dojenčka neprestano preoblačiti. Mati pa seveda potrebuje pralno delovno haljo, ki jo obleče, kadar otroka previja, kopa in hrani.

PROF. DR. ANTON WUTTE:

(1. nadaljevanje)

Potovanje maturantov po Jugoslaviji (2. del)

V prejšnji številki smo začeli v našem listu objavljati sestavek dr. Antona Wutteja „Potovanje maturantov po Jugoslaviji". Kot je znano, je dr. Wutte, ki je profesor na Slovenski gimnaziji v Celovcu, lansko jesen opisoval v svojem prvem delu potovanje z družabnega vidika. V drugem delu svojega sestavka pa opisuje na kratko tudi kraje in pokrajine, skozi katere jih je vodila pot. Hkrati opisuje v nadaljevanjih še njihov zgodovinski razvoj, gospodarski pomen in glavne znamenitosti. (Op. ured.)

Na koroški strani iz doline od daleč vzbujajo pozornost trije vrhi: lepa skalnata piramida Jepe nad Baškim jezerom, široki masiv Pece nad širno podjunsko ravnino in ostri vrh Obirja. Raz vseh treh je lep razgled v dolino, z Obirja se vidi tudi Celovec. Na „Ostrcu", najvišjem vrhu skupine Obirja, je bila edina vremenska postaja v Južnih Alpah.

Najbolj slavna gora Karavank pa je postala skromna Olševa na zadnjem koncu glavnega slemena Karavank, skrita za širokim hrbtom Pece. Pod njenim vrhom 1700 metrov nad morjem, že na južni jugoslovanski strani, je vhod v podzemeljsko jamo „Potočko zijalko", ki je bila najpomembnejša lovska postaja v mlajšem obdobju stare kamene dobe. V njej se je nahajalo najpomembnejše najdišče na Slovenskem za časa aurignaške kulture (imenovane po najdišču Aurignac v jugozahodni Franciji), ki se je začela širiti istočasno z vdorom neposrednega prednika današnjega človeka v Evropo 40 tisoč let pred Kristusom. To najdišče je tako pomembno, da imenujejo odslej aurignaško kulturo v Vzhodnih Alpah „olševsko kulturo".

Tudi ta človek je še vedno uporabljal kamnita šila in strgala ter prav posebno malo kamnito orodje kot razna praskala, male nožiče s topim hrbtom, vrtala z ostrimi in dleta z bolj topimi ostmi. Tudi preživljal se je še z lovom in nabiranjem rastlinskih sadežev. Tudi tokrat je bil še vedno jamski medved glavni plen. Bil je 5 metrov dolg ali še več in sorodnik našega rjavega medveda. Verjetno je uporabljal takratni lovec zasede, kjer ga je mogel pobiti od daleč z metanjem skal ali pa je kopal jame ali mu nastavljal zanke. Pogosto pa se je upal poiskati takega orjaka celo v jami sami. Po najdenih zobeh sodijo, da je bilo pobitih v „Potočki zijalki" okrog 1300 medvedov.

Poleg zob in okostnjakov jamskega medveda so našli tam še razmeroma mnogo koščenega orodja, med drugim tudi koščene konice in koščeno iglo, ki je najstarejša oblika igle. Poleg tega še

Storžič 2132 m — severne stene

preproste ornamentalne risbe na nekaj kostnih odlomkih.

Kljub velikemu naravnemu bogastvu Karavank pa so gospodarske razmere bolj skromne. Zaradi hudih strmin je koroška stran Karavank svojevrstna gozdna pokrajina gorskih kmetov, gozdnih delavcev in žagarjev. Gozd pa je povečini last grofov in njegova vrednost je pogosto zmanjšana zaradi strmin in odmaknjenosti od prometa. Polj je manj kot gorskih travnikov in zato je težišče kmetijstva govedoreja. Še boljši so pogoji zanjo na bolj položnem južnem pobočju Karavank, kjer so planine s košenicami in pašniki bolj številne in obsežne. Ker so kmetje povečini bajtarji, je potreba po stranskem zaslužku velika. Številni izmed njih so zakupniki na grofovem svetu.

Največji zaklad Karavank pa so ležišča svinčeve in cinkove rude, rude živega srebra, mangana in ležišča številnih drugih rud, ki jih skopo hranijo globoko v sebi. Nekoč je bilo rudarstvo pomembni stranski zaslužek, danes pa spominjajo nanj le še nekatera imena kot Slovenj Plajberk in opuščeni rovi. Tako na Lajbi v Podljubelju nad Tržičem, kjer so kopali rudo živega srebra do leta 1902. Prav tako na Obirju (na južnem pobočju Stare gore in Ojstrca) in Peci, kjer so še leta 1935 pridobivali svinčeno rudo, ter pri Slovenj Plajberku. Potem pa so se omejili na ležišča pri Bleibergu in Kreuthu za Dobračem, ki so najbolj bogata. Le pri Mežici še danes kopljejo svinčeno rudo. Ob Begunjščici južno od Ljubelja so rovi manganove rude, ki so jo pred leti pridobivali. Na področju Lepene in Lobnika pri Železni Kapli so opuščeni rovi železove rude, v Lobniku pa rjavega premoga.

Prav tako so utihnile fužine z železarskimi delavnicami na pogon vodne sile gorskih potokov ob Bistrici na Bistrici v Rožu, ob Ljubeljski Borovnici nad Borovljami, ob Bajtiškem potoku v Bajtišah, ob Obirskem potoku na Obirskem, ob Beli pri Rebrci in Železni Kapli, ki je dobila po njih priimek „Železni" in ob Meži v Črni. S fužinami vred pa je prenehalo tudi ogljarstvo, ki je bilo tesno povezano z njimi.

Ker opustitve rudarstva in industrije v Karavankah niso nadomestili z novimi industrijami ali turizmom kot drugod, je ponekod število prebivalcev zelo padlo. Le v Borovljah in Tržiču so se ohranile fužine v moderni obliki, medtem ko je rudarstvo železne rude popolnoma prenehalo.

Ko so začeli tujci odkrivati lepoto naše zemlje, postaja turizem čedalje bolj stranski zaslužek tudi v Karavankah. Danes omogočajo ceste in avtomobilski promet zaposlitev v bližnjih trgih kot v Železni Kapli, Črni in Tržiču, v mestu Borovljah in celo v Celovcu, Kranju in Ljubljani. Prav tako gradbena obrt in druge obrti pogosto daleč izven Karavank.

Gozdič je že zelen

Gozdič je že zelen,
travnik je razcveten,
ptički pod nebom
veselo pojo.

Ptički jaz vprašam vas,
al bo kaj skor pomlad,
al bo že skoraj
zelena pomlad?

Pomlad že prišla bo,
ko te na svet ne bo,
k'te bodo djali
v to črno zemljo.

Ptički lepo pojo,
rožce lepo cveto;
mojga veselja
nikol več ne bo.

Ljuba Mat' božja Ti,
tam s Svete gore,
troštaj Ti mene
in moje srce.

Če radi ugibate?

Katero je največje avstralsko mesto?
Kje leži dežela Tennessee?
Kaj pomeni beseda surogat?

■ **Največje avstralsko mesto je Sydney, ki šteje okrog 2 milijona prebivalcev. Je glavno mesto New South Walesa in pomembno pristanišče. Pomembno je zlasti po izvozu volne. Prevladujejo kovinska, tekstilna in prehranjevalna industrija. Mesto so ustanovili 1788 leta.**

■ **TENNESSEE je ime reke in zvezne države v ZDA. Država leži na jugovzhodnem delu osrednjega področja ZDA in meri 108.833 kv. km. Ima blizu 3,5 mil. prebivalcev. Zaloge premoga in boksita v tej deželi so zelo velike, v industriji pa prevladuje prehramba. Poljedelstvo je razvito: pridelujejo koruzo, tobak in bombaž. Tudi gozdov ne manjka. Glavno mesto je Nashville (blizu 200.000 prebivalcev).**

Reka Tennessee je pritok Ohia, dolga pa je 1600 km. Na reki so zgradili vrsto hidroelektrarn. Približno 1000 km reke je plovne.

■ **SUROGAT (lat.) pomeni nadomestek (npr. saharin namesto sladkorja), lahko tudi potvorbo, falsifikat.**

POPRAVEK

V dr. Anton Wuttejevem spisu „Potovanje maturantov po Jugoslaviji" se nam je vrinilo nekaj tiskovnih napak, ki jih je zagrešil tiskarski škrat:

V 23. vrsti 2. odstavka prve kolone bi se moralo pravilno glasiti: Pri tem so se mogočni sloji usedlin na morskem dnu **zvili**, ne zvalili...

V 15. vrsti 4. odstavka druge kolone mora biti del stavka v oklepaju: npr. zahodni del Pece (na severnem pobočju Pece sta nastali tedaj dve krnici, zahodna krnica je spremenila vrh Pece v greben) in vrhe...

V 28. vrsti 7. odstavka četrte kolone se mora pravilno glasiti: Med njimi pa tečejo gorski potoki **Bistrica**, ne Bestrice...

Prijateljica

Mati: „S kom si se pogovarjala na dvorišču?"

Hčerka: „S prijateljico!"

Mati: „O, ta mladina! Kaj zdaj že dekleta nosijo brke?"

Velik, suh, z dolgim nosom, grdo kožo, očali, krivimi nogami, želim spoznati lepo žensko. Resne ponudbe pod **„in vsi bodo gledali le tebe"** na uredništvo. +

JACK LONDON: **5**

TRI SRCA

Medtem ko je Francis enemu izmed njih dopovedoval, kako naj pojasni skrivnostnemu belokožcu, da bi ga rad obiskal, so se drugi zbrali okrog Francisovega čolna. Indijanec se je široko zarežal srebrnemu dolarju in takoj je bil pripravljen izpolniti Morganovo povelje. Drugi so se sukali okrog mladega Amerikanca in si na vse načine prizadevali priti do denarja. Nekateri so prosili in moledovali v svojem čudnem narečju, naj poseže v žep in potolaži njihov pohlep po denarju, drugi so molčali in srdito gledali nepovabljenega gosta. Naposled so mu ukradli celo pipo, ki jo je slučajno vzel iz ust in položil kraj sebe. Francis je dal tatu posebno zaušnico, ki je divjakom očitno tako ugajala, da se je pipa takoj vrnila k svojemu gospodarju. Toda divjaki so si kmalu opomogli od trenutnega presenečenja. Takoj so se zasvetile na soncu njihove strašne sekire. Francis je mirno potegnil samokres in pomiril razjarjeno tolpo.

Takoj nato se je začel Francis zanimati za vedenje črnca-mornarja. Ta je stopil na suho in kramljal z Indijanci kakor z najboljšimi prijatelji. Mlademu Morganu to pobratinstvo ni nič kaj posebno ugajalo. Medtem se je vrnil z otoka Bulla sel in izročil Francisu listič papirja, na katerem je bilo napisano s svinčnikom:

„K vragu!"

„Vse kaže, da se bo treba osebno zglasiti pri tem gostoljubnem otočanu!" je dejal Francis in poklical črnca.

„Bodite oprezni in varujte se, gospod!" ga je opozoril črnec. „Ti divjaki vam lahko skuhajo tako vročo kašo, da vam sežge želodec."

„Marš v čoln in veslaj!" ga je prekinil Francis osorno.

„Ne gospod, zelo žal mi je, gospod," se je oglasil mornarjev odgovor. „Sem namreč mornar kapitana Trefethena, gospod, ne pa samomorilec, gospod. Ni moja dolžnost, da bi vam sledil tja, kjer me čaka neizogibna smrt, gospod. Najbolje bo, gospod, da se čim prej umakneva iz tega nevarnega kraja, kjer vam bodo tla prav kmalu še bolj vroča."

Z neverjetno hladnokrvnostjo je Francis vtaknil svoj samokres v žep, pokazal nagim divjakom hrbet in odšel skozi palmovo goščo proti obali. Mimo ogromne skale je prišel do obale. Na nasprotni strani obale otoka Calfa je zagledal šotor. V bližini je ležal primitiven čoln, v katerem je bilo polno vode. Francis je začel z lesenim koritcem črpati vodo iz čolna, da bi se lahko prepeljal na otok Calf. Pri tem je opazil, da se divjaki skrivajo za kokosovimi drevesi in ga radovedno opazujejo. Strahopetnega črnca-mornarja ni bilo nikjer.

Prepeljati se čez ozek preliv med obema otokoma ni bilo težko. Komaj je pa Francis stopil na obalo otoka Calfa, že je v bosem in mišičastem neznancu naletel na grobo negostoljubnost. Bosi neznanec je stopil izza palme s samokresom v roki in zakričal:

„Vrag s teboj! Kar poberi se! Pes!"

„Pasja dlaka!" se je nasmehnil Francis. „V teh krajih se človek ne more ganiti, ne da bi naletel na cev. In vsi so menda prepričani, da je njihova sveta dolžnost kričati: Marš, glej, da izgineš!"

„Nihče te ni vabil," je zagodrnjal neznanec. „Kaj pa vtikaš nos, kamor ti ni treba. Kar poberi se z mojega otoka! Pol minute časa imaš, da se odločiš."

„Vsa ta storija mi gre že na živce, dragi prijatelj," je dejal Francis prijazno, obenem pa z očesom premeril razdaljo do bližnje palme. „Vsi, ki sem jih srečal v teh krajih, so prvič blazni, drugič neolikani, tretjič pa tako negostoljubni, da mora človek še sam podivjati. Poleg tega moram povedati, da vaša trditev, češ da je otok vaš, še ni dokaz, da ste res gospodar tega otoka..."

Sredi stavka je umolknil in skočil za bližnjo palmo. Tisti hip se je zarila krogla v deblo.

„Imenitno! Dobro ste zadeli!" je vzkliknil Francis in pognal kroglo v deblo nasproti stoječe palme, za katero se je skrival njegov sovražnik.

Tako sta nekaj časa streljala ter se skrivala za debli, in ko je Francis ustrelil osmič in zadnjič, mu ni bilo nič kaj prijetno ob zavesti, da je njegov nasprotnik ustrelil samo sedemkrat. Previdno je pomolil izza debla rob svoje slamnate čelade, ki jo je neznanec takoj prestrelil.

„Kakšen je sistem vašega samokresa?" je vprašal vljudno.

„Colt" se je glasil odgovor.

Francis je korajžno stopil izza debla in spregovoril: „Tedaj je vaših nabojev konec. Štel sem jih. Osem jih je bilo. Zdaj se lahko mirno pomeniva."

Tudi neznanec je stopil iz svojega skrivališča in Francis je nehote občudoval njegovo lepo postavo, ne glede na to, da je imel na sebi samo raztrgane platnene hlače, umazan jopič in ponošen španski slamnik. Francisu se je celo zdelo, da je nekoč poznal tega moža, dasi mu ni prišlo na misel, da ima pred seboj točno kopijo samega sebe.

„Pomenili bi se radi!" je zagodrnjal neznanec, odvrgel samokres in potegnil lovski nož. „Zdaj vam enostavno odrežemo ušesa, a morda vas tudi skalpiramo."

„Glej ga no! Prebivalcem tega dela zemeljske oble pa res ne moremo očitati vljudnosti in plemenitega značaja!" je odgovoril Francis ves srdit in ogorčen. Iz torbice je potegnil svoj lovski nož, ki je še nedavno ležal na polici newyorške trgovine in se mu je na prvi pogled poznalo, da še nikoli ni imel opravka s krvjo. „Kaj bi se prerekala za prazen nič? Spoprimiva se in konec besedi!"

„Tvoja ušesa me mikajo!" je vljudno rekel neznanec in se pripravil za naskok.

„Dobro. Kdor prvi pade, izgubi ušesa!"

„Velja!"

Mož v platnenih hlačah je vtaknil nož v nožnico.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 13. aprila:
16.30 Pošiljka z mišjo — 17.00 Listamo po slikanici — 17.20 Sosedi — 17.30 Viking Viki — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Glasba v sliki — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Pogovor — 22.35 Poročila.

PONEDELJEK, 14. aprila:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 Friderike von Barring — 17.55 Za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali: Okavango — 18.25 MI — 19.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport — 20.45 Ljudje na renču Shilu — 21.45 Poročila.

TOREK, 15. aprila:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 Yellov Submarine — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Miha iz Lönneberga — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Panorama — 21.00 „Kino ob 9. uri“: Steklenjak. Nasilje v ameriški državni kaznilnici — 22.30 Poročila.

SREDA, 16. aprila:
Za otroke v predšolski dobi — 10.00 TV v šoli: To je Rim — 10.30 Avstrijski iznajditelji: Od življenjskega kolesa do televizije — 11.00 Heinz Conrads — 17.00 Čarodejni vrt — 17.30 Ostržek — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Naslednji, prosim! — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 21.00 Svet knjige — 21.30 Ob strani; skeč Ephraima Kishona — 21.45 Vojna in mir (10): Strasti — 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 17. aprila:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 TV v šoli: Kaj lahko postanem? Poklici za obdelovanje lesa — 10.30 Obiščemo razstavo: Gotika v Avstriji — 11.00 Kanada — 11.30 Motivi pesnitve: Svoboda — 12.00 Gost pri Alfredu Uhlu — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Jerome in Izabela — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 21.00 Zadnji boj; televizijska igra Rainerja Erlerja — 22.15 Poročila.

PETEK, 18. aprila:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 TV v šoli: Zvok po človeški roki — 10.30 Krščanski običaji — 11.00 Klub seniorjev — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Družina Feuerstein — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Komunisti v Evropi — 20.50 Prihajam s konca sveta — 22.25 Poročila.

SOBOTA, 19. aprila:
16.30 Hišica — 17.00 Stavbišče — 17.30 Pustolovščina v Mavrični deželi — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Heinz Conrads v soboto zvečer — 18.25 Kuhinja v televiziji — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 V soboto zvečer na Tirolskem — 21.20 Čaj z limono — 21.50 Panoptikum — 22.10 Sobotni kriminalni film: Indijska ruta; grozljiva kriminalna zgodba po Edgarju Wallacu — 23.40 Poročila.

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

NEDELJA, 13. aprila:
16.15 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu skupine A v Düsseldorfu: Poljska — Švedska — 18.30 Tujejezični film — 20.00 Enciklopedija; znanstvena knjiga — 20.15 Egmont; tragedija Johanna Wolfganga Goetheja — 22.55 Hokej skupine A: Finska — Združene države Amerike.

PONEDELJEK, 14. aprila:
16.15 Hokej v Düsseldorfu: Češkoslovaška — Švedska — 18.25 Znanje — aktualno — 19.00 Veliki prepad — 19.45 Človek, ki ni umoril nikogar (5) — 20.00 Vojna in mir (10): Strasti — 22.30 Hokej v Düsseldorfu: Sovjetska zveza — Finska.

TOREK, 15. aprila:
16.15 Hokej v Düsseldorfu: Združene države Amerike — Češkoslovaška — 18.25 Tečaj angleškega jezika — 19.00 Zaklad v Chuquisaci, ekspedicijsko poročilo iz Bolivije — 19.45 Človek, ki ni umoril nikogar (6) — 20.00 Stoletje kirurgov (4): Za življenje in smrt — 21.40 Hokej v Düsseldorfu: Poljska — Sovjetska zveza.

SREDA, 16. aprila:
16.15 Hokej v Düsseldorfu: Švedska — Združene države Amerike — 18.25 Francoščina — 19.00 Iskanje raja; evropska vrtna umetnost — 20.00 In večno pokajo roparji; parodija o poskusu plahega krojača, da bi ustanovil roparsko drhal — 22.25 Hokej v Düsseldorfu: Finska — Poljska.

ČETRTEK, 17. aprila:
16.15 Hokej v Düsseldorfu: Sovjetska zveza — Češkoslovaška — 18.25 Ruščina — 19.00 Potovanje v kraljestvo živali — 19.45 Človek, ki ni umoril nikogar (7) — 20.00 Družina Feuerstein na ledu — 21.40 Trailer — 22.10 Hokej v Düsseldorfu: Švedska — Finska.

PETEK, 18. aprila:
17.55 Fizika za vse — 18.25 Nemščina (10) — 19.00 Glasba pod portugalskim nebom — 19.45 Zgodbe o Gustavu in družini Fröhlich — 20.00 Arsene Lupin — 21.20 Šport — 21.30 Hokej: Združene države Amerike — Poljska.

SOBOTA, 19. aprila:
14.00—16.15 Hokej v Düsseldorfu: Češkoslovaška — Finska — 16.20 Tarzan in mladenka sužnja — 17.30 Hokej: Sovjetska zveza — Švedska — 19.50 Družina Fröhlich — 20.00 Galerija — 20.15 Festival režiserjev: Francois Truffaut (1972): Lepa mladenka kot jaz; posmehljiva komedija o naivnem sociologu, ki je postal žrtev pretkane mladenke — 22.10 Vprašanje kristjana.

TV Ljubljana

NEDELJA, 13. aprila:
8.55 Poročila — 9.00 17 trenutkov pomladi — 10.15 Otroška matineja — 11.10 Mozaik — 11.15 Kmetijska oddaja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne — 18.00 Poročila — 18.05 Moda za vas — 18.20 Vesolje 1999 — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 P. Zidar: Utonilo je sonce — 20.45 Kratek film — 20.55 Uveljavljanje narodne samobitnosti — 21.25 Športni pregled — 22.00 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 14. aprila:
16.15 Düsseldorf: Hokej ČSSR — Švedska — 18.25 Čevljar in njegovi pomočniki — 18.40 Osnove dietne prehrane — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 L. Panduro: Zbogom, Thomas — 21.40 Kulturne diagonale — 22.10 TV dnevnik.

TOREK, 15. aprila:
8.10, 9.35, 10.05, 11.05 TV v šoli — 17.30 Veverica in Indijanček — 17.40 Spoznavajmo glasbo: Odkrivajmo obliko v glasbi — 18.00 Obzornik — 18.15 Tutankhamon — 18.40 Mozaik — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 21.00 L. Feuchtwanger: Brata Lautensack — 21.50 TV dnevnik.

SREDA, 16. aprila:
8.10 TV v šoli — 16.20 Viking Viki — 16.45 Mozaik — 16.50 Belfast: Nogomet Irska — Jugoslavija — 18.45 Fest 75 — reportaža — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Film tedna: Pesem na prelazu — 21.35 Miniature: D. Detoni: Muzika ali traktat — 21.50 TV dnevnik.

ČETRTEK, 17. aprila:
8.10, 9.35 TV v šoli — 16.15 Düsseldorf: Hokej SZ : ČSSR — 18.30 Barvna risanka — 18.40 J. Bevc: Zaspanka Andreja — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 J. Semjonov: 17 trenutkov pomladi — 21.15 Kam in kako na oddih — 21.55 TV dnevnik.

PETEK, 18. aprila:
8.10 TV v šoli — 10.50 Angleščina — 17.20 Pisani svet — 17.55 Obzornik — 18.10 Ansambel Francija Miheliča — 18.35 Mozaik — 18.40 Spoznavajmo otrokov svet — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Bumerang — 21.35 625 — 22.10 TV dnevnik.

SOBOTA, 19. aprila:
9.15, 10.35, 12.00 TV v šoli — 15.55 Nogomet Sloboda : Velež — 17.45 Obzornik — 18.00 Učiteljev dnevnik — 18.15 Mozaik — 18.20 Otroški spored — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Gledališče v hiši — 20.30 Moda za vas — 20.45 Boris Cavazza in Riele — 21.20 Kaktusov cvet — 23.00 TV dnevnik — 23.15 Nogomet Italija : Poljska.

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas
Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

RUTAR-CENTER
- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

Honorarna zaposlitev

Zdaj sem honorarno zaposlen kot otroški spremljevalec. Moja »služba« ni težka, a tudi lahka ni. Vsako dopoldne peljem štiriletnega vnuka na sprehod.

Ko sva zadnjič predirkala ves park, sva šla še na gradbišče, zidajo nove bloke in s konji vozijo pesek in mivko.

»Dedek, kakšen avto pa je to, ki blca s kolesi?« me vpraša mali.

»To ni avto, to je konjiček in to niso kolesa, ampak konjske noge.«

»Je ta konjiček na bencin? Pobožaj ga malo, dedek, kakor poboža naš očka fička!« mi ukazuje.

Božam konja, da se ne bi mali doma pritoževal čez mene, a konjska mrha mi pokaže dolge rumene zobe.

»Pazite! Nevaren je!« je zarentačil voznik z dolgimi brki.

»Ali grize?« sem vprašal in brž odmaknil roko, kajti mrcina je že šavsnila po njej. In konj je nevarno strigel tudi z ušesi.

»Ste videli? Če bi bila nesreča, potem bi bil vsega kriv jaz!« se je jezil voznik, lastnik konja.

Doma pa je mali pravil, kako je bilo lepo, ko sta z dedkom gledala konjička, kako ga je dedek božal in kako je konjiček migal z ušesi in kazal dolge zobe.

»Pa je kaj ugriznil?« je vprašala mamica v strahu.

»Ne, mamica! Dedek ni konjička nič ugriznil!«

Metod Turnšek
Naš rod v krčih
Zamejske novele
13. leposlovna knjiga
Slomškove založbe na Koroškem
Ljubljana 1975

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84-3-58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

„Škoda, da tu ni fotografa. Prizor je kot nalašč za film,“ se je zasmejal Francis in vtaknil nož v nožnico. „V meni kar vre. Zdi se mi, da sem hudobni duh Jujun. Pozor! Naskakujem! Da vidimo, kdo pade prvi!“

Besedam je takoj sledilo dejanje. Toda mladi Američan je pri svojem izvrstnem naskoku imel smolo. Neznanec je bil očitno pripravljen prestreči udarec, ker se je v trenutku, ko sta trčila skupaj, spretno nagnil in sunil Francisa v trebuh, tako da se je ta prekopicnil čez glavo.

Padec na tla je bil tako močan, da je Francisa mahoma minilo veselje do humorja in ironije. In ko se je neznanec z vso težo svojega telesa zavalil nanj, je bilo Francisove dobre volje konec. Ležal je na tleh, kakor je bil dolg in širok, a je opazil, da ga neznanec nekam čudno ogleduje.

„Čemu neki so vam te brčice?“ je zamrmral neznanec.

„Ej, prijatelj, hitro mi odreži ušesa!“ je vzkliknil Francis, čim si je malo opomogel. „Ušesa so tvoja, brki pa moji. Zanje se nisva pogodila. Sicer pa moram priznati, da ste mojster v jiu-jitsu.“

„Sami ste rekli: ‚Bomo videli, kdo bo prvi padel!‘“ je ponovil neznanec smeje. „Kar se pa vaših ušes tiče, jih kar obdržite. Niti na misel mi ni prišlo, da bi vam jih odrezal, in čim dlje jih gledam, tem bolj se mi zdi, da jih morate obdržati. Zdaj pa le urno na noge in poberite se odtod! Našli ste, kar ste iskali. Pojdite k vragu! In nikar se več ne klatite po otoku! Marš! Pes!“

Po sramotnem porazu še bolj ogorčen in potrt se je Francis napotil k obali, kjer ga je čakal čoln.

„Hej, čujte, mladi neznanec! Kaj če bi mi pustili za spomin svojo vizitko?“ je zaklical za njim zmagovalec.

„Pretepačem in razbojnikom ne dajemo vizitk!“ se je odrezal Francis in skočil v čoln. „Morgan mi je ime.“

Neznanec je zadrhtel od presenečenja. Že je hotel vzklikniti, pa si je v zadnjem hipu premislil in zamrmral sam sebi: ‚Ista zalega! Ni čudno, da sva si tako podobna.‘

Francis je priveslal do otoka Bulla, sedel na obalo, si prižgal pipo in začel razmišljati.

‚Vsi do zadnjega so neumni,‘ si je mislil. ‚V njihovih dejanjih ni niti kapljice zdrave pameti. Rad bi, da bi imel opravka z njimi stari Regan. Ušesa bi mu odrezali!‘

Toda če bi Francis mogel videti, s čim se je pečal tisti hip njemu podoben mož v platnenih hlačah, bi bil še bolj trdno prepričan, da je vsa Amerika ponorela. Mož v platnenih hlačah je sedel v svojem šotoru in ogledoval na steni visečo sliko, ki je bila posneta po portretu njunega pradeda sira Henryja Morgana. Pri tem se je smehljal in mrmral sam pri sebi: ‚In vendar sem pošteno premikastil tega člana Morganove rodbine.‘

„Tako torej, stari morski razbojnik,“ je nadaljeval smeje, „malo je manjkalo, da se tvoja najmlajša potomca nista spoprijela, tako da bi eden od njiju obležal mrtev. Pozdravila sta se s samokresi, ki so v primeri s tvojimi predpotopnimi pištolami kakor topovi kamene dobe.“

Nagnil se je nad star, črviv zaboj in dvignil pokrov, na katerem je bila izrezljana črka „M“, in se znova obrnil k portretu.

„No, stara razbojniška grča, glej, tu je vse, kar si zapustil svojim potomcem: stare cunje in poteze na obrazu, ki so podobne tvojim. In če bi me oni drugi Morgan slučajno ustrelil, bi me Lucifer prav lahko zamenjal s tvojo grešno dušo.“

Mož v platnenih hlačah je vzel iz zaboja staro, od moljev razjedeno haljo in si jo ogrnil. Nato se je znova obrnil k portretu in nadaljeval sam zase:

„Vidiš te stare cunje na meni? Stopi, predragi praded, iz svojega okvirja in reci, da si nisva podobna ko krajcarja, če si upaš!“

In res, ko je mož v platnenih hlačah oblekel pisano haljo sira Henryja, si pripasal njegov kratki meč in vtaknil za široki pas dve starinski pištoli, je bil tako podoben staremu morskemu razbojniku, čigar truplo so že davno snedli črvi, da bi človek težko ločil pradeda od pravnuka. In naenkrat se je razlegala po pustem otoku stara piratska pesem, ki jo je po toliko stoletjih pel potomec slavnega morskega roparja:

„Strahopetcem tu ni mesta —
kdor junak je — hajdi k nam!
Gladka, ravna nam je cesta,
kjer se pleni — vsi smo tam!“

In ko je mož v platnenih hlačah ob zvokih kitare zapel to pesem, se mu je zazdelo, da vidi, kako se je stari ropar postavil z mečem v roki nasproti množici fantastično oblečenih razbojnikov in mornarjev iz davnih časov. Za njim so ramo ob rami stali drugi roparji, ki so sukali meče in sekali glave naskakujočih razbojnikov. Kar je počila prenapeta struna in prizor iz davnih dni je izginil. Nastala je skrivnostna tišina in možu v platnenih hlačah se je zazdelo, da je duh sira Henryja spet stopil iz okvirja, da ga vleče iz šotora in mu šepeče a uho:

„Strahopetcem tu ni mesta —
kdor junak je — hajdi k nam!
Gladka, ravna nam je cesta,
kjer se pleni — vsi smo tam . . .“

Volja pradedovega duha, morda pa tudi lasten notranji nagib sta ga gnala, da je stopil iz šotora ter se napotil k obali. Pogledal je čez ozek preliv na nasprotno obalo in zagledal svojega nedavnega nasprotnika, kako se s hrbtom naslanja na skalo in z gorjačo odbija napad nagih, s sekirami oboroženih Indijancev.

In kmalu zatem je Francis, ki ga je Indijanec tako udaril s kamnom po glavi, da je omahnil, zagledal prizor, ki mu je vsiljeval predstavo, da je že umrl in stopil v svet zagrobnih duhov. Videl je namreč, kako je pradedov duh planil med Indijance in kako jihove glave pod težkimi udarci njegovega meča padajo na peščena tla. Kakor bi trenil z očesom je duh pobil nekaj Indijancev in Francis je začul njegov mogočni glas:

„Na valovih vsi smo eno,
krepko nas je združil boj;
ej, usoda, v morsko peno
zlezi hitro — vrag s teboj!“

(Dalje prihodnjič)

Grozna vremenska katastrofa v Alpah

CELOVEC, SALZBURG, BOZEN. — Milijardna škoda na privatni in javni imovini, številne porušene ceste in zgradbe, okoli 1000 ljudi je moralo zapustiti svoje domove, na hektarje uničenih gozdov, prevrnjeni električni in telefonski drogovi, to so posledice prirodne katastrofe, ki je zajela te dni našo ožjo domovino, Salzburško, Južno Tirolsko in Švico. Navkljub prenehanju padavin, je bilo v torek še zmerom kritično, kajti voda nadaljuje svoje rušilno delo pod zemljo. Usadi in plazovi pa so zahtevali do ponedeljka na zgornjem Koroškem štiri smrtne žrtve: Edith Ronacher, Margareta Schretter in triinpolletni Martin Schretter (vsi iz Döbriacha) ter 78-letni Alojz Schader iz Arriacha. Najhujše je zadelo kraj Ramingstein v Lungauu na Salzburškem, kjer je zemeljski plaz usmrtil 12 oseb (štiri družine so bile pokončane).

Tragično se je končalo v bližini Sildna na Južnem Tirolskem: 12 turistov iz Zvezne republike Nemčije je zasul plaz, doslej so izkopali iz zemlje dva mrtva. Na cesti Stilfser-Joch je plaz presenetil več avtomobilov: tri osebe, med njimi nemški zakonski par, so našli mrtve. V Švici je po poročilih tamkajšnjih oblasti izgubilo življenje najmanj 14 ljudi.

Popolnoma porušena hiša v Ferndorfu (slika zgoraj na levi). — Spodaj: zemeljski usad je presenetil v nedeljo, malo pred polnočjo gostilno Krainer v Möllbrücke. — Na sliki (desno): Številne hiše v okolici Ferndorfa stojijo pod vodo.

OD 12. DO 20. APRILA 1975:

Avstrijski velesejem za turizem v Welsu

Potem ko je nekaj uvodnih stavkov izgovoril tiskovni referent welskega sejma za turizem dr. Franc Prummer in predstavil navzočim koroškim novinarjem župana Welsa Leopolda Spitzerja in nižjeavstrijsko kraljico viničarjev Terezijo Ritter, je podal besedo županu Spitzerju.

Ta je uvodoma povedal, da bo v soboto, 12. aprila, Avstrijski sejem za turizem v Welsu, ob 10. uri dopoldne odprl zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger osebno.

Na 320.000 kvadratnih metrov površine bo razstavljalo svoje izdelke 902 tujih in domačih razstavljalcev. Avstrijski sejem za turizem v Welsu je pristni sejem za celotno področje turističnega gospodarstva. Njegova naloga je, avstrijskemu turističnemu gospodarstvu predstaviti ponudbo domačega in tujega pohištva, strojev in orodja.

Da bi poudarili strokovni pomen te gospodarske prireditve, prireja welski sejem, kot ostali naši avstrijski sejmi, tudi strokovne in posebne razstave.

Katera so težišča turističnega velesejma v Welsu?

Važno težišče te gospodarske prireditve je AUSTRO CATERING 75 — 2. avstrijski strokovni sejem za naprave velikih kuhinj in skupinske oskrbe. Ta „sejem v sejmu" prikazuje letos vse možnosti modernizacije in racionalizacije na področju avstrijskega turističnega gospodarstva. Nadaljno težišče zavzema razstava najmodernejšega gradbenega materiala in najmodernejše gradbene tehnike — BAUMAT WELS 75.

V okviru Avstrijskega turističnega velesejma v Welsu bodo prikazali posebno razstavo „pekovske tehnike". Tu bodo na voljo najmodernejše peči za peko, stroji, pomožna sredstva za peko, prodajni pulti in drugo. Razstavljalci in obiskovalci welskega velesejma se bodo lahko prepričali tudi o zmogljivosti mladih natakarjev in kuharskih vajencev, ki bodo tekmovali v prirejanju jedil. Tako bo 20. aprila dan mladih koroških kuharjev. Devet dni se bo zvrstilo po pet kuharjev iz zveznih dežel. Posebna žirija pa bo izbrala najboljše kuharje.

Turistični velesejem v Welsu prireja tudi posebno razstavo za varstvo narave — okolja, mizarsko-obrtno razstavo in razstavo za kopališča, campinge in drugo. Posebno razstavo kopališč si je vzel sejem kot enega glavnih ciljev, k temu se pridružuje še poraba prostega časa.

Ko sem pregledal imena držav, razstavljalk te gospodarske prireditve, sem opazil, da ni Jugoslavije med njimi. Na vprašanje, zakaj manjka le-ta, sta mi župan in dr. Prummer pojasnila, da je bilo z jugoslovanske strani premalo zanimanja. Sicer je bilo nekaj poskusov, ki pa se niso obnesli, zato je stvar zamrla. Verjetno je razlog v dejstvu, da Nižja Avstrija nima bilateralnih gospodarskih pogodb, kot jih imata z Jugoslavijo celovški in graški sejem.

Atrakcija posebne vrste na Avstrijskem turističnem velesejmu v Welsu je „vinska pokušnja", saj velja Nižja Avstrija za največjo zvezno deželo ob Donavi, posejano z vinsko trto: ima 29.583 ha vinogradov, to je več kot 60 odst. celotne avstrijske vinogradniške površine.

Na koncu svojih izvajanj je župan dejal, da obišče vsakoletni Avstrijski turistični velesejem v Welsu okoli 300 tisoč ljudi.

B. L.

SOS-klic misijonarja Majcna iz Vitnama

Od svojega sobrata misijonarja Andreja Majcna v Vietnamu sem prejel tole pismo:

„Trpljenja poln je naš Vietnam, pravi veliki teden preživljamo. Srce naših salezijancev se stiska. V par dneh smo zgubili tri ustanove: malo semeniščе v Tram Hanhu z 280 semeniščnikov, noviciat s 15 novinci in v Dalatu bogoslovno semenišče.

Nekateri so imeli le 40 minut časa, drugi malo več, da so stlačili v culo najnujnejše, vse drugo so morali pustiti. Ni časa za jokanje, treba se je stisniti v avtobus ali na kamion, pa brž zmoliti tri zdravamarije za srečno pot proti morju, če bo sploh mogoče priti.

Počasi se vozilo uvrsti med tisoče drugih, polnih mladih in starih; ta s kakšno blazino, drugi s cekarjem, morda z nahrbtnikom.. Žene in otroci topo strmijo predse. Vse hiti proti morju. Tam je moj bivši novinec Tinl Poolo, ki jih prijazno sprejme in prosi ribiške ladje svojih kristjanov za prevoz proti Saigonu.

15 do 20 ur se guncajo po morju, natrpani kot sardine. Treba se je izogibati visokim valovom in kljubovati vetru. Bog bodi zahvaljen, naši so imeli srečo in pripluli, dva čolna, eden z 20, drugi s 50 begunci, sta se potopila. Naši so vzeli na krov tri trupla, ki so plula po vodi.

Vse ceste proti Saigonu so zasedene, da ni mogoče z avtom nanje.

Kako so bili starši v skrbeh za svoje sinove! Ves dan je pel telefon in moja soba je bila polna staršev, jaz pa nisem vedel, kaj naj jim rečem, kako naj jih tolažim, ker nisem dobil telefonske zveze proti severu.

Končno so začeli prihajati, vsak dan po ena skupina zdelanih, ožganih, lačnih in trudnih po 48-urni vožnji. Pet dni zaporedoma vsak dan, od 20. do 24. marca. Starši so jih bili neznansko veseli.

Tisti, ki so tu blizu doma, so šli k svojcem, za druge pa moram skrbeti jaz. Potrebujejo hrane, obleke, postelje, ta in oni zdravila in še marsikaj. Imam tu vse naše bogoslovce, novince in velik del malih semeniščnikov.

Če kdaj prej, se zdaj z zaupanjem obračam na misijonske prijatelje s prošnjo za nujno pomoč v hudi stiski.

Molite veliko za nas! Oblaki so črni, hude preizkušnje nas še čakajo."

Misijonarjev naslov je: Rev. Andrew Majcen, SDB. Don Bosco, THU DUC (Saigon) South Vietnam.

Rev. dr. Fr. Blatnik, SDB

šport-šport-šport-šport

● **PO KARAVANŠKIH VRHOVIH**

VRBA. — Na tradicionalnem 4. tekmovanju smučarskih tekačev „po karavanških vrhovih" (15 km) je v konkurenci 80 tekmovalcev zmagal Korošec Herbert Wachter, takoj za njim se je na lepo 2. mesto uvrstil Slovenec Filip Kalan (Jugoslavija), 3. je bil Martin (ZRN), 4. Feichter (Avstrija), 5. Poklukar (Jugoslavija).

● **SMUČANJE**

NEUKIRCHEN. — Tu so tekmovali v veleslalomu mladinci: prvi spust je bil v soboto, drugi v nedeljo (zaradi slabih vremenskih razmer). Lep uspeh je dosegel spet evropski mladinski prvak Slovenec Bojan Križaj, ki je bil v soboto drugi, na koncu pa je zasedel tretje mesto. Zmagal je Wenzel (Liechtenstein), 2. Hans Enn (Avstrija), 3. Bojan Križaj (Jugoslavija).

● **V PLANICI BODO SKAKALI**

LJUBLJANA. — Planiški komite je sklenil, da bodo prihodnjo soboto in nedeljo vendarle priredili tekmovanje, ki ju je prej zaradi pomanjkanja snega preložil. Tako bo v soboto na 90 m skakalnici tekmovanje mladincev alpskih dežel za pokal Kongsberg, člani pa bodo za to lovoriko nastopili na stari velikanki, 120 m skakalnici. V nedeljo bodo na stari velikanki vsi tekmovali še za VII. Poldov memorial.

● **SKAKANJE**

OBERWIESENTHAL. — Preko 70 skakalcev iz devetih držav, iz Avstrije le trije (Wanner, Pürstl in Innauer), se je v soboto in nedeljo pomerilo za pokal „Freie Presse" v Vzhodni Nemčiji. V obeh konkurencah so zmagali Vzhodni Nemci: 1. NDR I, 2. NDR II, 3. Norveška... 6. Avstrija itd.

Skakanje za pokal posameznikov: 1. H. G. Aschenbach, 2. Schmidt (oba Vzhodna Nemčija)... 7. Willi Pürstl, 9. Toni Innauer, 20. Wanner.

● **HOKEJ**

V Münchnu igrajo tretnutno svetovno prvenstvo v hokeju na ledu skupine A. Povratne tekme igrajo v Düsseldorfu.

Dosedanje tekme so dale tele rezultate: ČSSR — Poljska 5:0, Sovjetska zveza — ZDA 10:5, Švedska — Poljska 10:0, Finska — ZDA 7:4, ČSSR — Švedska 5:2, Sovjetska zveza — Finska 8:4, ČSSR — ZDA 8:3, Sovjetska zveza — Poljska 13:2, Finska — Poljska 5:2, Švedska — ZDA 7:0.

V torek je bila najvažnejša hokejska tekma med Sovjetsko zvezo in ČSSR, katero so Rusi dobili 5:2. Švedi pa so v drugi igri premagali le s težavo Fince z 1:0.

● **NAMIZNI TENIS**

DUNAJ. — Na velikem namiznoteniškem turnirju „Evropa 12" na Dunaju, na katerem je nastopilo 12 najboljših igralcev stare celine, je zanesljivo zmagal Šved Johansson, evropski prvak v letih 1964 in 1966, svetovni finalist v Sarajevu. Bil je v enajstih igrah samo enkrat poražen, in sicer od madžarskega svetovnega prvaka Ištvana Jonyerja. Slednji še zdaleka ni našel forme, iz Kalkute, ki mu je prinesla svetovno prvenstvo, temveč se je moral zadovoljiti le s tretjim mestom. Pred njim, to je na drugo mesto, se je uvrstil odlični Jugoslovan Stipančič, medtem ko je bil prav tako Jugoslovan Šurbek četrti.

Presenečenje med ženskami je pripravila Švedinja Hellmann, ki ni izgubila nobene igre, 2. je bila Zahodna Nemka Wiebke, 3. Madžarka Lottaler.